

Št. 203

**MAJ
2023**

Časopis za brezdomstvo
in sorodna socialna vprašanja

PRIPOROČENI

PROSTOVOLJNI PRISPEVEK: 2 EUR

Polovico dobi član_ica društva.

Št. člana_ice društva:

KRALJI ULICE

Odgovorni in izvršni urednik:

Jean Nikolič

Tehnični urednik in oblikovanje:

Chris Hartke

Uredniški odbor:

Bojan Dekleva, Maja Vižintin, Špela Razpotnik

Sodelavci uredništva:

Tomaž Golob – Taubi, Barbara Jozelj, Žiga Novak, Jasmina Memić,

Špela Blatnik, Diego Menendes, Jure Zebec, Maruša Ivančič

Grafična zasnova:

Karlo Medjugorac

Lektoriranje:

Mojca Pipan

Ilustracije:

Miloš Dragojevič, Leah Artist Mihalič, parfumeat, Gašper Sojč,

L-King, Rade Nikolič, Janne Karlsson

Opombe:

Prva in zadnja stran: Nada Žgank

Tisk:

Tiskarna Vovk

Izdajatelj:

Društvo Kralji ulice ISSN 1854-2654

Prostovoljni prispevek za časopis je 2 EUR.

Celoletni prispevek za naročnike v Sloveniji znaša 36 EUR, v tujini pa 72 EUR. Poštšina je vključena v ceno.

Naslov uredništva:

Društvo Kralji ulice, Pražakova 6, 1000 Ljubljana

Telefon: 059 022 503

030 323 128 (SMS komentarnica)

E-pošta: urednistvo@kraljiulice.org

Spletna stran: www.kraljiulice.org

Transakcijski račun za prostovoljne prispevke:

SI56 0400 1004 8456 921 odprt pri Nova KBM

PROJEKT PODPIRAJO:

Mestna občina Ljubljana -- Ministrstvo za zdravje -- Mestna občina Maribor

Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti -- FIHO

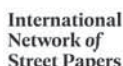
Javni stanovanjski sklad MOL -- Javni medobčinski stanovanjski sklad Maribor

Stanovanjski sklad RS -- Zavod RS za zaposlovanje -- Ministrstvo za javno upravo

Od januarja 2007 je časopis Kralji ulice

član mednarodne mreže cestnih časopisov (INSP).

Mnenja avtorjev in avtoric prispevkov
ne odražajo vselej mnenj uredništva.

Uvodnik:

NE BESED, DEJANI JE TREBA

Foto: JN

Na ulici brezdomni pravijo, da v Ljubljani ni težko biti sit, obrat in umit. Verjetno to ne velja prav za vsako osebo, ki se znajde v stiski in na ulici, pa vendar lahko rečemo, da je v našem glavnem mestu veliko več podpornih programov kot v drugih mestih po Sloveniji. Organizacije smo med seboj (karseda) uspele uskladiti urnike in dejavnosti, ki jih ponujamo, da je potrebna pomoč ljudem na voljo cel dan.

Kaj pa se zgodi, ko programi skorajda čez noč ne dobijo zadostne podpore, bodisi v smislu izgube prostora bodisi financiranja? Programi, kamor dnevno pride skoraj sto ljudi, bi tako po mnenju lastnikov prostorov in sofinancerjev morali pač zapreti svoja vrata in reči najranljivejšim »vam bomo pomagali, ko boste spet prioriteto področje«. Verjetno pa bodo rekli organizacijam »saj lahko delate na etični prostovoljni pogon ter pod milim nebom, saj se vedno znajdete«. In to je realnost nevladnega sektorja, ko nikoli ne moreš zagotovo vedeti, kaj lahko pričakuješ jutri. In to je realnost Slovenije, ki mnogo marginaliziranih socialnih področij naslavlja s pomočjo nevladnih organizacij. In to se je zgodilo naši sorodni organizaciji Društvo prostovoljcev Vincencijeve zveze dobrote ter tudi nam.

Dnevni center ter zavetišče Vincencijeve zveze dobrote najdete, ko se skozi podhod sprehodite do Maximarketa. Tam vsak dan, med drugim, razdelijo večerjo, ko vse druge organizacije že zapremo svoja vrata, na voljo pa so tudi tuši in pralnica. Včasih se zgodijo prav neverjetne stvari, ko delavkam uspe poskrbeti za ljudi, nad katerimi je nekdo že zdavnaj obupal. In v času epidemije in prvega lockdowna so odprli vrata tušev in pralnice, ko so bile javne sanitarije po mestu zaprte. Sedaj jim lastnik prostora ne želi podaljšati najemne pogodbe, saj jih prodaja. Predvidevamo lahko, da so takšni prostori veliko bolj dobičkonosni za kakšno drugo dejavnost kot pa za reveže. Ko podrejo zidove, ki nam zakrivajo pogled na socialno najbolj izključene ljudi, na plan pridejo najbolj skriti ljudje. Kot se je to zgodilo v okolici Metelkove. In potem se sprašujejo, ali imamo res takšno težavo v svojem mestu. Zgraja se javnost, zgraja se pristojne službe. In upravičeno nas je lahko strah, kam bodo konec junija vsi ti ljudje odšli in kje bodo iskali pomoč. Ob večanju števila brezdomnih bi pričakovali – če ne zmoremo večjih sistemskih premikov –, da odpiramo vsaj nove programe podpore in pomoči. Dogaja pa se, da zapiramo že obstoječe. In ponovno tečemo krog zgrajanja in zaskrbljenosti.

Na Društvu Kralji ulice v tem letu nismo dobili sofinanciranja za program, ki ponuja podporo družinam, ki živijo v soseski, kjer se kar kopičijo različne socialne težave. Kjer je skupnost že skoraj obupala sama nad sabo. Kot pomemben vezni člen v skupnosti deluje naše društvo, ki mnoge, tako družine kot druge organizacije, podpira, ko bi najraje vsi dvignili roke. Pri svojem delu vidimo razmere v družinah, ki nas pretresajo. In z njimi intenzivno delamo tu in zdaj, da se kasneje ne bi znašli v naših drugih programih. Sedaj pa smo ostali brez sofinanciranja. A seveda ne bomo ljudem zaprli vrat. Ker nikoli ne izgubimo upanja, lahko še enkrat poskusimo s pozivom: Društvo prostovoljcev Vincencijeve zveze dobrote nujno potrebuje primerne prostore za opravljanje svojih programov! In brez sofinanciranja tudi mi težko dajemo zadostno podporo ljudem (ki pa je tako ni nikoli dovolj).

Hana Košan

Kazalo:

- 2 **UVODNIK**
- 4 **BREZDOMKA 10**
- 7 **ČIRO, CICO IN ĐONI**
- 8 **VELIKONOČNI REJV**
- 9 **MOJA POT 4**
- 11 **CESTNA FILOZOFIJA**
- 12 **NEKAJ CESTNIH**
- 13 **ANEKDOTA IZ PRODAJE**
- 14 **POLJE ČASTI**
- 15 **MARIBORSKA SCENA**
- 17 **ČAROBNOŠT TRPLJENJA KAVNEGA ZRNA**
- 18 **LITERARNA PRILOGA**
- 21 **SARIN DNEVNIK**
- 22 **SLIŠANJE GLASOV**
- 24 **V ŽIVO Z DETOKSA**
- 26 **KRALJEVI RECENZOR**
- 28 **IZZA REŠETK**
- 31 **MENT 2023**
- 32 **KRAVŽLJANJE MOŽGANOV**
- 33 **OGLASNA DESKA**
- 34 **NAGRADNA KRIŽANKA**

TO SEM JAZ: SREČKO

Življenje je čudovito. Rad bi sporočil ljudem, naj ga uživajo, dokler ga lahko. Sam se ne pritožujem. Imejte radi in spoštujte najprej sami sebe, da bi imeli lahko radi še koga drugega. Ni mi žal niti minute, ko sem ga sral v življenju. Bili so dobri in slabi časi, preživeli smo vse, če si bil dobre volje, si imel lep dan. Lani sem se odločil za abstinenco od alkohola. Jesen življenja želim užiti trezen. Ljudje, vse se da, ko se za to odločiš – alkohola sploh ne pogrešam!

Foto: Nada Žgank

03
KRALJI
ULICE

PRAVILA PONUJANJA ČASOPISA

Ker želimo, da bi pri razširjanju časopisa Kralji ulice lahko sodelovalo čim več ljudi in da bi dosegel čim širši krog bralcev in bralk, je pomembno, da skupaj skrbimo za njegov dober ugled. Člani in članice društva, ki ponujajo časopis, ne predstavljajo le sebe, pač pa celoten projekt Kralji ulice.

Doslej so bili v javnosti zelo dobro sprejeti, mnogi bralci in bralke so pohvalili njihov pristop. Želimo si, da tako ostane tudi v prihodnje, zato člani in članice društva spodbujamo, da se držijo spodnjih pravil in tudi svojega občutka o tem, kako časopis še bolj približati našim bralcem in bralkam.

- Časopis ponujam na miren in nevsiljiv način.
- Drugim članom in članicam društva, ki ponujajo časopis Kralji ulice, izkazujem spoštovanje in se zavedam, da imajo ravno tako pravico do ponujanja časopisa.
- Z drugimi člani in članicami društva se miroljubno dogovarjam glede lokacije ponujanja časopisa.
- Morebitne nesporazume rešujem na miren in spoštljiv način.
- Med ponujanjem časopisa ne uporabljam alkohola in/ali drugih drog.

- Med ponujanjem časopisa omenjam predvideni prostovoljni prispevek in od bralcev in bralk ne pričakujem ničesar več.
- Med ponujanjem časopisa ne beračim.
- Spoštujem odločitev bralcev in bralk, da časopis vzamejo ali ne, in jih k temu nikakor ne silim ali jih drugače neprijetno vznemirjam.
- Med ponujanjem časopisa imam svojo uradno izkaznico društva na vidnem mestu. Številka žiga na časopisu mora biti adekvatna številki na izkaznici društva.
- Zbiranje prispevkov za druge dejavnosti društva je poskus zavažanja bralcev in bralk.

Če se član ali članica društva ne drži pravil ponujanja časopisa, je na to najprej opomnjen_a s strani strokovne delavke oziroma delavca, potem pa lahko začasno ali trajno izgubi pravico do ponujanja časopisa Kralji ulice. Bralce in bralke prosimo, naj morebitne kršitve sporočijo v uredništvo na telefonsko številko 059 022 503 ali na e-naslov: urednistvo@kraljiulice.org.

BREZDOMKA 10

Hiša je bila stara, a je omogočala zasebnost. V zgornjem delu sta bila še dva podnajemnika, ki sta imela svoj vhod. Bilo je mrzlega februarskega jutra, ko smo ji pomagali, da se je vselila. V hiši niso kurili, zato si je morala v sobo postaviti kalorifer, ampak ji ga je gospa dovolila prižgati samo po eno uro zjutraj in eno zvečer. Redno je hodila na obhode in nergala, če ga je imela prižganega malo dlje. Ni razumela, da ima prehlajen mehur in da je premražena. Za teden, dva smo si vsi malo oddahnili. Mama je abstिनirala oziroma je pila zelo malo. Potem pa se je začelo. Ker je pila vedno več, so se pojavili, sploh ponoči, prividi in prisluhi. Zgodilo se je tudi, da si je mama zgrizla jezik do krvi, verjetno v deliriju. Urina ni mogla zadrževati, in ker je bilo v hiši res mrzlo, sem vztrajala, ko smo bili na obisku, da je grelec prižgan. Gospe sem povedala, da je nečloveško omejevati možnost gretja ženski, ki je prišla z ulice. Nato je postalo hudo, mama je govorila, da so pod posteljo mrlič in da je v sobi, ki je vedno zaklenjena, nekaj čudnega. Eno noč se je celo pogovarjala s pokojnim Antonom, rekla je, da jo včasih obišče. Ker je imela mama resne težave z inkontinenco, se je gospa prestrašila in me poklicala, da v stanovanju grozno smrdi po urinu ter da je poklicala rešilca. Fantu sem vse po resnici povedala in dogovorila sva se, da zopet začneva iskati. Nekaj dni je bila v bolnici, da so malo pozdravili težave z mehurjem, jo stabilizirali, problem pa je nastal, ko bi morala biti odpuščena v domačo oskrbo. Socialna delavka v UKC jo je želela poslati v dom starejših občanov, a mama tega ni želela, saj še 60 let ni bila stara – pa tudi plačilo jo je skrbelo, ker bi se

del prenesel na naju z bratom in nama ni želela delati stroškov. Tako so jo vzeli nazaj v zavetišče, čeprav tam ni želela prenočevati in je večinoma spala na železniški postaji, zaklenjena v stranišni kabini. Boris je izvedel, da je ponovno na ulici, in ker je imel stanovanje, je začel premišljevat, da bi jo vzel k sebi, vsaj za nekaj časa. Tako je od marca do junija imela streho nad glavo zahvaljujoč njemu. Ampak tudi tam se je kmalu končalo zaradi preprirov, ko sta preveč popila.

Konec junija sem ju vselila na Smetanovi ulici, ampak mama je imela grozne izpade. Na vse grlo je kričala dan in noč in sosedji so se pritožili lastnici stanovanja. Ponovno vse od začetka. Boris je obupal in šel stanovat k prijatelju malo izven Maribora, mama pa je spet pristala na ulici. Vztrajala sem glede zdravljenja, sita sem bila njenih izgovorov in ji zagrozila, da bom prekinila stike z njo. Če bi to kaj pomagalo. Celo poletje je preživela na ulici. Govorila je, da bi najraje skočila v Dravo in končala to trpljenje, ampak tega ni zmogla storiti.

Konec julija mi je dokončno prekipelo. Bil je ponedeljek in zgodaj zjutraj sem šla v Maribor. Skrbelo me je zanjo, ker se mi zvečer ni javila na telefon. Ob devetih sem prišla v Zlatega leva, gostilnico na postaji, in jo tam našla pijano in obupano. Izvedela sem, da je prespala v neki zapuščeni hiši, ni poznala ljudi, ki so se tam zbirali. Prijela sem jo za roko in poklicala taksi. Opravičila sem se šoferju, ker je bil smrad po urinu precej izrazit. Očitno sem se mu malo zasmilila, saj nama je dal velik popust in rekel, naj urediva vse potrebno. Taksisti so marsičesa vajeni. Ko sva prišli do

Leah Artist Mihalč

zavetišča, sem mamo poslala h gospe Jeleni, da ji je dala čista oblačila in jo pošteno umila. Sama nisem smela noter, čeprav sem želela pomagati. Mama se ni pritoževala, lepo je sodelovala v postopku, in ne vem, morda je slutila, kaj naklepam. Ko je prišla iz zavetišča, vsa dišeča in lepo oblečena, je bila najina naslednja postaja UKC, oddelek za zdravljenje alkoholizma. Upirala se je, da bi rada spila samo še eno pivo, in me prosila, da greva v park. Obljubila mi je, da gre nato z mano. In res, spila je tisto pivo, zdelo se mi je, kot da ima poslednjo željo. Da ne bo šla tja trezna. V parku sva se v miru pogovorili, delovala je zadovoljna z mano in dobila sem vtis, da je po svoje pripravljena. Vedela je, da ne more tako naprej. Jaz pa sem bila na robu živčnega zloma, toliko skrbi sem imela z njo, da na svojo abstinenco nisem imela časa misliti. Res nimam pojma, kako mi je ob vsem tem uspevalo abstिनirati.

Kaja Tomič

BIVALNA ENOTA

Moram vam povedati, da sem od Mestne občine Ljubljana, mesta, v katerem sem se rodil, dobil nujno bivalno enoto. In v moje življenje so posijali žarki upanja. Ni več neprestanega preganjanja iz zasilnih in začasnih prenočišč in bivališč. Ne izgubljam več osebnih stvari, dokumentov in denarja. Vse to zdaj prinesem domov in na to pazim. Rad imam svoje stvari, ki jih na ulici ni bilo mogoče imeti. Če sem le za trenutek zaspal na kakšni klopci ali kjer koli že, sem bil v trenutku okraden. Ko sem zaspal, sem se v paniki prebujal iz teh mor, iz te norišnice, ki se ji reče cesta. Nisem mogel verjeti, da so se nekateri s tovrstnimi kraji preživljali. Le trenutek nepozornosti in že si izgubil celomesečno finančno podporo. Komu to prijaviti? Za brezdomne je tudi pravice manj.

Nekoč sem prespal pri ljudeh, za katere sem mislil, da so moji prijatelji, zjutraj pa sem se zbudil brez vsega denarja, ki sem ga imel pri sebi – in nikoli več ga nisem videl. Narkomani z leti postanejo preračunljivi. Omenjena »prijatelj«, ki sta takrat dobila bivalno enoto in nista bila več na ulici, sta služila tako, da sta k sebi čez noč vzela brezdomne, nato pa jih okradla. Žalosti me, da sta to osebi, za kateri sem menil, da ju res dobro poznam. Pa nič za to. Pomlad je v pravem razcvetu, toplo je in ptički pojejo. Današnjega dne ne bom zamudil.

Robert Ž.

ČIŠČENJE KLETI

Z leti se v družini nabere kar nekaj zalog alkohola, hoteli ali ne. Spravljamo ga v klet, ga ne konzumiramo. Včasih pa fantaziram, kako bi šla v klet in uničila dragocene zaloge, ki jim iz leta v leto raste cena ...

Neke noči me kot mesečno odnese v klet in začnem odpirati vse te zaloge ... Zavedam se, da je verjetno popolnoma neekološko, kar bom naredila, a v tem trenutku noči me to ne briga. Vse steklenice bom eno za drugo odprla, vsakemu eno posvetila v preblisku spominov (nočnih mor?) in nato vse, do zadnje kaplje, odlila v odtok. Ter šla potem nazaj mirno spat.

Prva bo za Božota: Sunrise Caipirinha koktajl, dobila sem ga iz druge roke, po embalaži sodeč naj bi bil nekaj posebnega. Pogledam ga v obraz, prepoten, kot da je izven sebe, tresoč, zaudarja po postanem vinu že dopoldan ... Bo tak lahko delal? Kdaj se bo streznil? Slabič! Vem, da se mu je v življenju pripetilo neskončno hudega, a vseeno, najraje bi mu razbila pijani obraz! Pa ne smem ... Namesto tega ga primem za tresočo se roko, pogleda me z očmi dojenčka. Kako ogabno mi je vse skupaj, kako nedostojno odraslega življenja!

Adijo, Sunrise Caipirinha, smrdiš po umetnih aromah in še grše barve si! Ne vračaj se mi pred oči, Božotu pa povej, da, da, da, da, ah, saj sem mu že jaz vse povedala, pa me ni slišal. Bodi kar lepo tiho.

In tale je za Braneta, dragocena slivovka, domača, pa v kako privlačni steklenici z dolgim vratom se je znašla. Nekako se privleče do doma, potem pa ... BAM! Pade po tleh kot klada. Okoli njega se vsi domači zaskrbljeni sklanjajo, ali si je kaj naredil, morda razbil glavo ... Poskušajo ga dvigniti, spet omahne. Koliko časa bo trajalo, da se bo, človek, streznil in kako neki bi iz njega izvlekli, koliko je sploh spil? Je treba spet klicati nujno pomoč? Slivovka, tudi če nikoli več ne slišim tvojega imena, bo lepo. Pojdi v nepovrat in vzemi s seboj svoj vonj, ki zareže v možgane. Ne potrebujem te! In tudi Brane te v resnici nikoli ni potreboval! Le zdelo se mu je tako, prekleto!

Grem naprej, Dragica moja, šampanjec Dom Perignon, letnik 2012, barve scanja, drag pa kot zlato, tale bo zate.

Leži na klopci, našgana kot vsak dan, grem mimo, ni odziva, ko jo pokličem. Okoli nje se širijo hlapi. Najlonke ima raztrgane na najbolj nedostojnih mestih. Ojej, vsa je razkrita. Koliko časa že leži tako? Kaj se ji je zgodilo? Dragicaaaa?! Ni reakcije. Neritimčno smrči in slina ji teče po licu. Slečem svojo jopo in jo pokrijem. Tole lahko še traja ...

K vragu z vsemi temi litrcami belega, Dragica, ali je res vredno?

Cviček, kislica, raje umrem od žeje, kot da bi te poskusila. Ti greš v odtok za ljubega nam Franceta ...

France, tako obdarjena duša, a navdih privre iz njegovih dušnih globin le ob znatni stopnji alkoholiziranosti. Še prej pa privrejo na dan frustracije, da ni dovolj pomemben, da ga ne cenijo dovolj, ker ni iz prave družine, da mu drugi pobirajo mladenke pred nosom ... Vsak večer sedi v gostilni, z vse bolj zamegljenim pogledom, z malo domišljije bi mu rekli, da je solzen; s pogledom, ki spremlja vsak korak mlade kelnarice, njegove rešiteljice, zvrne še enega, da bi lahko potem v tihoti svoje kamrice zapisal: »Ki utopi, vse skrbi, v potrlih prsih up budi ...«. In prečrtal ... in spet napisal ... in spet prečrtal ... In ga zvrnil še kozarček ... in še enega in še tistega čez rob.

Foto: GERALT

Cviček, že tvoje ime me spravlja ob živce, videti te nočem, niti slišati za tebe sploh nikoli več. Kako naj odmislim, kako je živel, ta, ki nam je ime in himno dal?

Tukaj je še Zvezdana, Cabernet Sauvignon, tega se je nabralo celo več steklenic, tale bo zate.

Srečujem jo večkrat na teden, včasih v slaščičarni žuli vino, pivo, kar koli že, v naključni družbi teh, ki se jim nikamor ne muči, ko se zadeve zaprejo, pa ob vogalih nadaljuje sama ... Nasmeh, ki ga sproži najino srečanje, se križa z gubami žalosti v grotesken izraz. Pivske sestrice in bratci je v resnici niti najmanj ne zanimajo, jaz je ne zanimam več, njeni otroci je ne zanimajo več, razen ko v pijanskih izpadih pridejo na dan občutki krivde in izgube ... A to se vse zalije, s cabernetom ali špiritom, po vseh teh letih je to popolnoma vseeno.

Cabernet in druge alkoholne pijače zvenečega imena, le kaj skrivate pod masko dragega in plemenitega? Strup za dušo in telo, kaj pa!

Tu je še nekaj malih stekleničk, butične izdaje in to. Tudi te izlijem, z mislijo na vse preštete potomce zgoraj omenjenih likov, ki jih, tako kot je maličila že njihove starše, ki so prav tako nosili bremena preteklih generacij, po svoje maliči bolečina sobivanja z alkoholno omamo, tiha in trajajoča bolečina, ki najeda dušo in telo in terja duševne in telesne dolgove.

Saj vem, kaj boste rekli. Kako pa naj bi se utešile vse te ranjene in strte duše, če bi ne bilo alkohola? Ne vem, a niso včasih dojenčkom dajali nekakšnih opijskih kapljic, ki so jih zazibale v miren spanec? To bi se mi zdela alternativa, vredna pokušine. Ampak ja, vem, nismo v Afganistanu ...

S tem opisom svoje lunatične noči sem verjetno užalila vse vestne tradicionalne pridelovalce žlahtne kapljice, vse, ki od tega živijo, tiste, ki ga kulturno pijejo ali kulturno prodajajo (torej približno tri četrte Slovenije, takole čez palec?), in sploh vse, ki jim je v redu, da vse ostane, tako kot je. In to je bil natančno moj namen. A lahko, prosim lepo, jaz, blaga, razumevala in nežna oseba, že enkrat nekaj iz srca sovražim?

Špela Razpotnik

DNK

Si le pikica.
Zvezdica.
Ti si le RNA, DNK, RNK.
Ti si atom, le molekula.
Si ribosom, nukleid, aldehyd.
Ti si delček, si sestavljanka.

Črtomir Clonsky

OTROŠKE SANJE

ko bom velik bom pilot
ne
ko bom velik bom zdravnik
ne
ko bom velik bom direktor
ne
ko bom velik bom policist
ne
ko bom velik bom poklicni nogometaš
ne
ko bom velik bom ...
zdaj sem velik
stojim za tekočim trakom
polnim pralni prah v vreče
in razmišljam
kaj bodo moji otroci ko bodo veliki

MMF

*Pesem o špargljih;
pejd,
pa prnes,
pa ne hod brez...*

Barom

ČRNI MURI

Zapeli so jeseni kombajni v noči tej,
rezali koruzo, speče zajce zbegane.
Ni to sonce sred' noči, so tuleči traktorji!

Zjutraj rdeče ceste, rezalniki v dolini apaški,
srnjad brez hrane zbegano stoji, strmi ...
in smrad Mure, ki trupla naplavi.

Sandi Šteblaj Salibur

Matjaž Odlazek

ČIRO, CICO IN ĐONI

Ko sem bil star kakšnih deset let, je bil največji užitek zbiranje slikic fuzbalerjev prve jugoslovanske lige. Pri menjavanju so bili največ vredni igralci velike četvorke: Zvezde, Partizana, Hajduka in Dinama. In to so bili klubi, za katere smo mulci navijali. Ker je bil foter zvezdaš, tudi meni ni preostalo drugega, kot da sem še jaz navijal za Zvezdo. Čeprav, tko mal na skrivaj, mi je pa bil všeč tudi Dinamo, ki ga je takrat s klopi vodil megakarizmatični Miroslav »Čiro« Blažević, na terenu pa je bil moj takratni najljubši fuzbaler Zlatko »Cico« Kranjčar. Nekako je veljalo, da sta bila beograjska prvoligaša privilegirana in da so morali biti drugi klubi precej boljši, da so lahko osvojili prvenstvo. Ne vem, mogoče je bilo to res, lahko pa tudi, da so drugi s tem samo opravičevali svoje neuspehe. Ampak tistega leta 1982 je bil Zagreb center Jugoslavije, vsaj kar se mene tiče. Poleg Dinama sem bil še fan skupine Azra. To je bil bend, ki mi je kot mulcu zmešal glavo, in na moji personalni lestvici je še vedno številka ena jugoslovanskega rokenrola. Frontmen Branimir »Johnny« Štulić je fanatično pisal komade in jih predstavljal vsem živim, ampak ga nihče ni jebal pet posto. Končno so se ga pri Jugotonu usmili in mu izdali debitantski album, mu pa vseeno niso izpolnili želje, da bi bil album dvojni, zaradi česar je malo pizdil, a drugega mu ni preostalo. Ker je bil album precej uspešen, je drugega – *Sunčana strana ulice* – lahko izdal dvojnega in na njem 24 komadov. Ko se je Johnny prepiral s šefi Jugotona, da hoče posneti live album in da hoče, da je trojni, se je dva kilometra stran igralo 19. kolo jugoslovanske lige. V Zagrebu je gostovala Zvezda, s 24 točkami vodilna v ligi, Dinamo je na drugem mestu zaostajal le za točko. Na Maksimiru se je zbralo 55.000 gledalcev, saj takrat še niso veljale omejitve števila publike.

»Majš, Zeko, u pičku matejinu,« se je drl Čiro na kapetana Dinama Zajeca, ko ga je Vladimir Petrović Pižon predriblal v enem prvih napadov. Ampak kmalu potem so se dinamovci zbrali in najprej je zadel Cerin, nato pa še dvakrat Kranjčar in v Zagrebu so končno spet začeli sanjati, da mogoče pa le ... V naslednjem kolu je Dinamo igral v Splitu. Tenzije med Hajdukom in Dinamom niso bile takšne, kot so danes, takrat so bile bolj naperjene proti srbskim klubom, vseeno pa je šlo za velik derbi. Po spominu je Dinamo tudi tisto tekmo dobil z 1 : 2 in evforija v Zagrebu je bila na višku.

A ne samo na Maksimiru, ludnica se je pripravljala tudi v Domu sportova, kjer je bil dogovorjen koncert, da bi Azra posnela trojni koncertni album, kar se prej v Jugoslaviji še nikoli ni zgodilo (vsaj po mojem spominu, če se motim, naj me nekdo popravi). Johnny pa se je vmes spomnil, da bi se mu zdelo bolje, če bi namesto velikega koncerta v Domu sportova Azra raje odigrala pet zaporednih koncertov v manjšem kulturnem klubu Kulušić in tako zjebal ves trud organizatorjev – in na koncu so res igrali v Kulušiću. Z drobno spremembo, koncertov ni bilo pet, ampak so zaradi velikega zanimanja javnosti organizatorji

dodali še dva koncerta. Azra je tako igrala sedem dni zapored in vsi koncerti so bili takoj razprodani. Tudi kaj takšnega se ni zgodilo ne prej ne pozneje.

Drugega maja 1982 je Dinamo igral zadnje ligaško kolo pred razprodanim stadionom proti titograjski Budućnosti. Čiro je ogrnjen v svoj prepoznavni beli šal že kakšno uro pred tekmo paradiral po atletski stezi. Vedno je bil velemojster komuniciranja z mediji in publiko in si je polnil dušo, ko je poslušal skandiranje polnega Maksimira »Čiro majstore!«. In prav tako je užival tudi v Splitu, ko mu je Torcida skandirala »Čiro pederu!«. Plava devetka Cico Kranjčar je rešil tudi to tekmo z golom v prvem polčasu in Dinamo je po 24 letih uradno ponovno postal prvak Jugoslavije.

Jugoton je snemal vseh sedem koncertov Azre in na koncu se je Johnny odločil, da je posnetek tretjega koncerta najboljši, in tako je šel v *štampe* album Ravno do dna s 44 komadi, v skupnem trajanju dobrih dveh ur. Revija Rolling Stone ga je razglasila za najboljši živi album vseh časov v Jugoslaviji, Johnnyja pa je slava počasi začela zdelovati. Potem je sicer spravljal skupaj še lirični dvojni album Filigranski pločnici, vse drugo pa potem nekako ni bilo več na njegovi ravni.

Na Maksimiru bi se 13. maja 1990 moral odigrati derbi jugoslovanske nogometne lige med Dinamom in Zvezdo. Namesto tega se je odigral derbi med zagrebškimi Bad blue boysi in beograjskimi Delijami. Politične tenzije so bile prevroče in pred tekmo je prišlo do obračuna med navijači obeh klubov, kar je na koncu pomenilo približno 100 poškodovanih navijačev in tudi približno toliko poškodovanih policistov. CNN je to tekmo uvrstil med pet najpomembnejših tekem, ki so spremenile svet. S to tekmo se je začel razpad Jugoslavije. Johnnyju so šle te politične pizdarije grozno na živce in je spokal na Nizozemsko, kjer živi še danes. V vseh dobrih 30 letih pa se ni več oglasil v Zagrebu. Niti ni dal več nobenega intervjuja, čeprav ga novinarji in fani še vedno vseskozi oblegajo.

In tako je šla v kurac država, v kateri sem živel 19 let. Jasno, da ni bilo vse super, ampak tako za en kurc, kot želijo sedaj nekateri poudarjati, pa spet ni bilo. Bli smo mulci, jebalo se nam je za vse in v bistvu smo uživali. Tako da počivaj v miru, naša Juga.

Pred kakšnimi petimi leti smo imeli precej opravka z neko firmo v Zagrebu, tako da sem bil nekaj mesecev vsaj ene dvakrat na teden dol. Ker nisem povsem imun na raziskovanje šankovskih šeg in običajev v tujih državah, se je zgodilo, da sem enkrat v eni takšnih ustanov srečal Cica.

»Gospon Cico, bili ste moj heroj u osamdesetim, dali vas mogu počastiti s jednim gemištom!«

»Može, kako da ne!«

»Aj, živeli!«

MARUŠA: »KAJ TI PA NIMAŠ NIČ DIOPTRIJE?«
SEDEŽNA: »IMAM, AMPAK ITAK NIKOLI NE BEREM.«

Tereza Vuk:

VELIKONOČNI REJV

Foto: osebni arhiv

08
KRALJI
ULICE

Tokrat vam pišem z vasi. Sem si šla mal odpočit možgane na Primorsko. Nona je šla na žalost vsa zlomljena v dom in sem prišla jaz mal v to našo hišo. In prvič sem sama v njej. Mam cel park zase in vse. Za eno, k živi v Ljubljani v eni luknji brez balkona, je to cel luksuz. Čeprov to ni glih vas. Maš vse. Od zdravstvenega doma do črpalk. Pa divje svinje na koncu brajde. In kako sem si to jaz zamišljala za enga mestnega človeka? Okej, sej maš vse, sam pizda, spiš sam v stoletni hiši v mrazu? Fotr mi je takoj zasikal, nej špam z nafto. Pa kako kurac, če je mraz k pr norih? In evo mene, spim v bundi. Dejte mi nazaj uno mojo luknjo pa topel radiator! Pa ne verjet Primorcem, da kle ni nikol megle, pa skor nikol mraza. Lažejo. Zdej je ful mraz, pa piha, pa megla je. Ko da se je Jankovič The Sheriff sem preselil pa ukazal isto vreme k v Ljubljani. Nč od romantike v glavnem. Sam pol je moj tip sem uletel. Da sva se grela skup. Njemu v bistvu ni blo jasno, v kakšni vasi je. Ker kle so vsi ofdukani. In ta prva stvar, k sem mu jo rekla: »Grega kle do soseda, k ma 74 let, ga pozdravit.« Pol pa uletiva do njega pa smo se ga zakadili k prasci. Pol je uletel še eden, star 70 let, pa razlagal, kako je prejšnji dan gandžo na bong kadil pa bil čist zadet. Jebač me je sam vprašal: »Pa kakšni so ti penziči kle?« Taki, primorski. Aja, pa koze mam za hišo. Sva jih šla gledat zvečer. So pa pizde najdle eno luknjo in spizdevajo izza ograje. En tamau kozliček se je kr na kozi gor vozil. Se je pa kozi neki zmešal pa kr proti nama. Kozel in oven izza ograje sta pa neki renčala. Po mojem ne vesta, kter je fotr od teh treh tamalih pa kr skup zaščitniško neki lajajo naokol. In se je koza neki zaganjala v naju in skor bi me gor na kakijih najdl. Kakšne počitnice so to? Spat v bundah pa še koze kolerične. Pa slabo vreme. Ampak je vseen fajn. Mam svoj mir. Sej ga mam tud v Ljubljani, sam tam, če pogledam skozi okno, vidim sam bloke. Kle gledam oljke pa palme za dobro jutro. Pa tud jebem ti Ljubljano. Vsakič, ko smo na klopcah za blokom, se najde kdo, k se vsaja, kje bomo sedeli, kaj bomo pili in kolk na glas bomo govorili. Kle si fuknem pa dekco pod stoletno lipo, si jih navijem sto pa spijem sto pa muska do fula, pa ko jebe sosede, če jih ni. Pa nej mi pride eden kej na moj teritorij srat. Sam kaj, ko tega eni ne upoštevajo. Zraven nas je cerkev. In ljudje majo kr feeling, da lahk v našem parku parkirajo. Okej, vse super, sam plačite. Jankovič style, pa magari Primorska. In rečem fotru, da kaj kurac se grejo, pa on men, dej ne boš se zdej kregala s folkom. Ne, se ne bom. Je pa zato bratranec uletel sred maše, nadrl vse ljudi in pol je mogu dat župnik oznanilo, da pri nas parkiranja ni več. Sam očitno ne jebejo. Takoj ena zdravamarija več. In kle sem glih med velikonočnimi prazniki. Da cerkev skoz zvoni, sem navajena. Sam kaj, ko sem prvi dan zvečer uletela ven na joint pa vidm luči v cerkvi pa ful galamo na zvoniku. Eno samo ropotanje. Pol sem izvedela, da se temu reče brla in da tri dni pred

Foto: osebni arhiv

»Lahk vi date človeka stran od klopca, ampak klopce ne morte spraviti ven iz človeka. Tud če ma človek celo graščino na razpolago, bo rajš klopco poiskal. Ta je za črpalko, dve minuti stran od bajte.«

Kristusovim vstajenjem cerkve ne zvonijo, ampak eni modeli neki ropotajo na roke. Sam, sej veste, jaz sem mestni človek. In za tazga se spodobi, da skadi joint pred cerkvijo, posluša to brlo in pol čist zapušeni uleti v bajto pa se začne dret fotru: »Fotr, v cerkvi majo rejv!«

P. S. Kaj je čar vasi? Kliče en frend gostilno, drug grill, vse zaprto kar se tiče hrane. In pol še picerijo kle na konc vasi. Kliče in pravi, če lohk dostava na dom. In itak, da ne. Pol pa jaz, dej men telefon: »Ej, Vili (šef), Tereza kle. Dej nam eno pico dostav.« In pride lepo šefe s pico, me objame in reče: »Ma zate je pej izjema.« To je čar vasi.

ROBI: »KAJ JE FORA, DA SE MORAŠ VSAKIČ ŠTEMLJAT NA BUSU, ČE PA MAŠ ITAK MESEČNO?«
SONY: »JA, KAKO, KAJ, POL BI LOH TUD U ŠTACUNI ŠEL MIMO BLAGAJNE PA REKU, SEJ MAM DNAR!«

MOJA POT 4: VELIKI SMISLI MALIH REČI

Zadnjih nekaj let sem večino časa opazila in videla le tisto, kar se je ujemalo z mojim razpoloženjem, to pa je bilo ovito v bolj ali manj temne odtenke, ki so obdajali svet okoli mene. Kot takšnega, temačnega, brezupnega, žalostnega in v celoti negativnega, sem ga tudi doživljala. Pravzaprav sta obstajali le dve možnosti, dve skrajnosti: bodisi me je obdajala sama črnina, bolje rečeno praznina, odsotnost smisla in vsega, kar bi mi kar koli pomenilo, bodisi pa sem svet okoli sebe zaznavala, a zgolj in samo njegove negativne plati – v vsem, kar sem videla in doživela, sem občutila slabo, za tisto drugo, dobro in pozitivno, pa sem bila povsem nedovzetna, lahko zapišem kar slepa.

Svojega zaznavanja se nisem zavedala, saj je postalo del mojega vsakdana in edina resničnost, ki sem jo poznala. Obenem pa nisem imela ne volje ne energije, da bi se vprašala, če so stvari res takšne, kakršne sem jih dojemala sama. Resneje sem se zamislila šele med enim izmed pogovorov v Psihiatrični kliniki Ljubljana. Ko nas je terapevtka prosila, naj se ozremo skozi okno in povemo, kaj vidimo, so bili naši odgovori približno taki: sosednja oddelčna stavba, množica avtomobilov na parkirišču, ograja, kakšen zaposleni, ki hiti mimo ... Nobena pa ni omenila drevesa, ki je stalo na vrtu, pa raznobarnega listja, ki je ležalo pod njim. Prav tako nismo pogledale v nebo, zaznale njegove barve, oblakov, sonca. Opazile smo le sivino dopoldneva, za katerega smo predvidevale, da se bo razvil v običajen, vsem že dobro znan in nič kaj zanimiv dan, ki bo skoraj povsem enak vsem drugim, ki smo jih preživljale v bolnišnici. V tistem trenutku se nisem zavedala, kako ozek je bil v resnici naš pogled, s katerim smo zrle v okolico. V njem ni bilo prostora za pisano listje, bele oblake na nebu, svež zrak ali ptičje petje, ki bi ga lahko slišale skozi odprto okno. Šele s časom, ko se je moje počutje izboljšalo, sem bila zmožna pozornost namenjati tudi

rečem, v katerih sicer še vedno nisem videla pravega pomena, a velik korak je bil že to, da sem jih sploh opazila, zaznala, občutila. Ker sem bila šele bolj na začetku hospitalizacije in me je čakalo še kar nekaj tednov bivanja v bolnišničnem okolju, pravzaprav nisem imela druge možnosti, kot da sem začela zavestno iskati te majhne, drobne reči, ki so me spominjale na lepe trenutke in me vsaj za nekaj hipov v mislih odpeljale na kraje, na katere so me vezali domačni spomini in za katere sem si želela, da bi jih ponovno obiskala. Odločila sem se, da bodo te malenkosti, četudi na videz nepomembne, moji drobni smisli, v katerih bom iskala razloge, zaradi katerih je vredno vztrajati in živeti. Ko sem se sprehajala po vrtu in opazovala sončne žarke in modro nebo, sem se spomnila na poletje in trenutke veselja, radosti in izpolnjenosti, ko sva s kužkom plavala, iskala senco na plaži in neizmerno uživala. Ko sem opazovala drevesa, listje in kakšno marjetico v travi, sem si zaželela, da bi se lahko spet povzpela v hribe in tam opazovala naravo v vsej njeni lepoti, vonjala svežino gorskega zraka in se prepustila miru, ki ga ponuja tamkajšnji svet. Odločila sem se, da se bom zaradi teh malih stvari, ki so mi včasih že prinašale toliko sreče, borila in jih spet doživela. Prav tako me je k temu spodbujala želja, da bi nadoknadila tisto, kar mi je depresija v petih letih vzela. Čeprav vem, da se časa ne da zavrteti nazaj, sem prepričana, da bodo stvari, ki dajejo pomen mojemu življenju, prevladale nad tistimi, ki me tako ali drugače bremenijo. Čutim, da sem na pravi poti, saj je v mojem zavedanju in mislih že mnogo lepega, pisanega in dobrega. Sedanji potek življenja, predvsem pa ljudje, ki me obdajajo, mi vlivajo močno upanje, da bo tega še več. Hodite po svetu z odprtimi očmi in ponudite majhnim stvarjem priložnost, da vstopijo v srce in postanejo velike.

Rebeka

09
KRALJI
ULICE

KAKO SEM SE ZASTRUPIL Z »MIŠEM«

Nekoč sta bili dve miški, mlada mož in žena. Imela sta se rada in dobila hčer, vendar so si na žalost za življenje izbrali napačno stanovanje. Moja mama se namreč miši boji, zato me je prosila, naj zanje poskrbim. Najprej sem ji rekel, da tega ne zmorem, saj imam rad živali, ampak sem čez nekaj časa njeni želji ugodil in šel kupit strihnin. Mama je strup nastavila v dva kota v stanovanju. V enem smo čez nekaj dni našli dve mrtvi miški, pozabili pa smo, da bi morala biti nekje še tretja.

Tako sta minila dva meseca, ko sta prišli na obisk moji nečakinji, ki sta trdili, da v enem kotu stanovanja zelo smrdi. Odločil sem se, da preverim, kaj naj bi to bilo. Ko sem premaknil zamrzovalnik, je bil tam povsem črn madež. Čeprav nisem imel rokavic ali maske, sem ga poskusil očistiti z mokro krpo. Ta madež je očitno nastal iz mešanice strihnina, vlage in miške. Nisem si mislil, da bi

bila nastala snov lahko tako strupena. Med čiščenjem mi je nekaj rumenega steklo po roki, ampak tega nisem opazil, dokler si nisem z njo obrisal znoja pod ustnico. Samodejno sem ustnico obližnil in tekočino pogoltnil. Pet sekund zatem se mi je začelo vrteti, v nekem trenutku mi je srce na polno razbijalo, nato je bilo tako počasi, da sem mislil, da se bo ustavilo. Omedlel sem, in ko sem prišel k sebi, sem se pobral, a sem čez nekaj sekund spet padel. Komaj sem prišel do urgence, le s težavo sem stal, zato sem jih prosil, naj mi pomagajo. Ko so me sprejeli, so mi dali cevke v nos in kisik na obraz. Dobil sem še vročino, ampak zaradi metadona je niti nisem čutil, samo opazil sem, da se potim po celem telesu. Nato so me oživljali. Ko sem prišel k sebi, so mi predpisali antibiotike, saj naj bi staknil neko bakterijo. To je bila njihova končna diagnoza.

Še danes čutim posledice, saj imam od

takrat astmo in dva »fleka« na pljučih, za katera so rekli, da lahko postaneta rakasta. Posledice čutim na vseh svojih notranjih organih, tudi možganih. In povem vam, ta stvar me je bolj zjebala kot heroin.

Tajar Bajram

TOKOKROG 5

Moje bivanje v Centru za preprečevanje in zdravljenje odvisnosti od prepovedanih drog – CPZOD.

SREDA

Priznati moram, da sem začel pisati dokaj pozno, šele konec drugega tedna tu notri, ker prej res ni šlo po zaslugi krize in s tem povezanega počutja, kot bi bil vsaki dve minuti potopljen v škaf mrzle vode in nato obdelan z elektrošoki. Res me je hudo zeblo in zategovalo v mišicah. Šele ko sem se kolikor toliko stabiliziral, sem imel toliko moči in volje, da sem začel pisati in se razlagati na papirju. Materiala za pisanje je tu dovolj.

Vsake toliko pripeljejo na oddelk študente na praksi in jim zaupajo, da z nami sami opravijo kakšen lažji del, ki ni vezan na sam proces zdravljenja. Večinoma so sicer tiho in jih skoraj ni moč opaziti. In tudi ko so z nami na skupinah, sedijo poleg nas in nezainteresirano poslušajo. Vsak začetek je težak, praksa je pač praksa in brez nje ne gre, mi je pa vseč, da se na skupinah ne oglašajo, ker če bi se, bi porušili vse, kar »gradijo« terapije s svojimi psihoanalizami in »videnji resnice«. Že »šolane« je težko poslušati, kako bi bilo potem šele študente, ki bi nam najverjetneje citirali naučeno v šoli.

In zelo izstopa, da so tukajšnji terapije svoje znanje in razumevanje našega razmišljanja izpilili prav na nas, bolje rečeno na vseh, ki so bili tu pred nami. Zato točno vedo, kaj je treba reči, da se komu vrne besedni bumerang, kako te pripravijo, da si sam odgovoriš na vprašanje, ki si jim ga zastaviš, ipd. Res so dobri v tem. Najboljše pa je, ko se preveč vneto poskušaš razložiti in te zavrnejo, da se ne zdraviš. Ne vem, če se bom kdaj navadil na to. Drugače pa, kot sem že prej rekel za študente, tako velja tudi za nas, da je vsak začetek težak in pred sabo imam še nekaj tednov zaprtega oddelka na DTO-ju in nato še osem tednov dela na polodprtem oddelku. In tako kot študenti sem tudi jaz na neke vrste praksi. Vaja dela mojstra, ker mojster dela vajo ali, bolje rečeno: vajo dela pacient, ker terapije pere možgane.

PRALNI PRAŠEK

Kako mi je to smešno, ko terapije nočejo priznati, da nimajo vedno prav. Primer: jaz in sopacient sva imela prejšnji teden funkcijo perice. Sredi tedna sva opazila, da nam primanjkuje pralnega praška, in sva na to siromaštvo opozorila TIM. Do nadaljnjega ali bolje rečeno do srede, ko sva prašek končno dobila, sva uporabljala manjše merice. Ko sva funkcijo predala, sva za seboj pustila polno škatlo praška. Tistima, ki sta za nama prevzela funkcijo, pa je praška zmanjkalo že sredi tedna in sta nato štiri dni prala samo z mehčalcem. To je precej normalno, če se zavedaš, da se večina tukaj v svojem življenju še ni seznanila s pralnim strojem in jim je njegova uporaba, kljub obrazložitvi, španska vas. Tako sta se novi perici terapijtom zakleli, da jima je praška zmanjkalo prehitro, ker jima ga je bilo premalo predano. In terapije je zagrabil idejo, da sva midva vse scat peljala, tako da sva ga pustila premalo. Bolj prepričuješ, bolj te imajo za norca. In te še hočejo prepričati, da se motiš in da je en prašek dovolj za 42 pranj. A ti pač veš, da ni tako in da je tukajšnja embalaža praška zadostna kvečjemu za 14 pranj, a te imajo za beččka, ki prašek konzumira. In se potem na lastne oči prepričaš, kaj piše na škatli. In glej ga zlomka, piše, da imaš prav. Nato gre ta škatla kot zastava na začetku povorke v TIM, da se tudi tam na svoje oči prepričajo o svoji napačni interpretaciji števila pranj. Ampak nič, ker so se v

Gasper Sojč

tem času pozanimali in že vedo, da so storili napako. Njihove napake so pač napake, naše pa pomenijo vsaj pet korakov stran od zdravljenja. Da pa bi se iz tega nekaj naučili, tj., da je takšna količina praška premajhna, četudi ga nihče ne jé, ne pride v poštev in naslednji teden spet kupijo premalo praška.

ŠPORTNI ANIMATOR IN KADILNICA

Vsako jutro, ko vstanemo, imamo tako imenovano telesno vadbo, ki jo vodi športni animator. Funkcija se tako kot druge določi za čas enega tedna, tako da vsi prej ali slej pridejo na tapeto. Razgibavanje zjutraj mi res ne diši, ker nikoli nisem bil športni tip in mi je jutranja telovadba tuja.

In prav grozen je jutranji pogled na kup džankijev, ki se razgibavajo. Le sem ter tja kdo sledi navodilom animatorja in le redki delajo na polno. Vse skupaj izpade, kot da bi gledal množico strašil sredi polja, ki jim roke in noge premika veter, med njimi pa kot kmet na spidu skače športni animator, ki je svojo funkcijo vzel zelo resno. Ta jalova predstava traja deset minut. Zadnji dve minuti se ponavadi hodi okrog mize, kar spominja na zaporniške filme, ko hodijo na dvorišču kaznilnice v krogih. Ko se ta telesna vadba konča, se vsi zakadijo v kadilnico. Da, tudi kadilnico imamo na oddelku, in ker je v njej lahko le osem ljudi hkrati, drugi čakajo zunaj na vrsto. S telovadbe na strup, takšno je normalno džankijevsko življenje, saj kar pozitivnega za svoje življenje džanki naredi, potem to takoj z ritjo podere.

Čiki so zasvojiva zadeva, v nekaterih točkah celo bolj kot trda droga. Najbolj boli, ko so pravila kadilnice kršena (npr., ko je več kot osem oseb naenkrat notri) in pade komanda iz TIM-a, da so cigarete prepovedane dan ali dva. Šele takrat ugotoviš, kako nakrizirani ljudje zares trpijo, saj lahko preživijo manjšanje terapije, cigaret pa si ne pustijo vzeti, ker to še bolj boli kot sama kriza.

Anatej

Cestna filozofija:

ZVEZA KLOŠARJEV SLOVENIJE

PRED VRATI POSTAVE

Že nekaj časa je preteklo od volitev. Reka življenja teče in vi niste zadovoljni. Seveda ne! V postavo (tisti lep, sončen del življenja) vam še vedno ni uspelo priti. V postavo, kjer potrebujete kup enih zakonskih potrdil od vsemogočih birokratov. Kot da se še ne zavedate, da vam ti birokrati že leta nastavljajo pasti, da v postavo ne bi zašli. No, nekaterim je ali jim še bo uspelo. Vendar le tistim, ki jim bodo dovolili. Gremo lepo po vrsti ...

Koliko ljudi v Sloveniji trpi za pomanjkanjem? Koliko ljudi životari, namesto da bi živeli? In koliko ljudi jim pomaga? Deset odstotkov jih je sposobnih dati pomoč. In nimamo v mislih finančne pomoči. Toda problem je, da vsi obljublajo pomoč in še najbolj tisti, ki še niso bili na dnu, ki z ritjo niso podrajsali kanalizacije. A tudi tisti, ki problematike sploh ne poznajo oziroma jo poznajo iz tretje roke. In zdaj smo, kjer smo. Niste nas volili, nas, ki smo del vas. Mislili ste, da vam bodo bogataši pomagali. Mislili ste, da bodo pisarniški mojstri rešili vse probleme. Pa so jih? Jok, brate, odpade! Zato se vi, drago občestvo, nimate pravice upirati, temveč morate uživati v tem, kar imate. Pa da bo veselje še večje – v glavnem se tako ali tako večinoma upirajo tisti, ki že imajo. Vesel in blagoslovljen praznik dela vam želimo.

ZKS

ZABAVLJAČ

Že cel teden premlevam misel in dogodek v betici. Po gledaliških vajah sem zvečer utrujena stopila na avtobus. Bil je nabito poln, mularija je imela zabavo z baloni, radiem in hkratnim prepevanjem.

Nekaj časa nisem opazila, da poleg mene sedi temnopolti fant. Sediva, in ker sem komaj držala v roki voziček z gledališkimi rekviziti, sem se sčasoma prebila na drug, večji sedež.

Premišljevala sem, da že dolgo nisem na tem avtobusu videla temnopolte osebe. Nasproti mene je sedel fant zabavljac. Drugi so izstopili. Naenkrat se med nama pojavi temnopolti fant. Preteče, a v lepi slovenščini nagovori mojega soseda. Slišim: »A je to lepo, a je to lepo?« In besedo *niger*. Spotilo me je. Pričakovala sem batine. A moj voziček je bil za kaj takega resna ovira. Bo kaj priletelo tudi vame? A se mu je zabavljac opravičil, vendar nisem slišala, kako. In ko gre temnopolti fant na postaji dol, neumno vprašam: »Kaj mu pa je?« »Prav je imel. Nismo videli, da je tam. Mi smo pa omenjali besedo *niger*. Vemo, da je beseda žaljiva.«

Dve stvari sta bili pomembni: da se je temnopolti fant zavzel zase in da se je bil zabavljac pripravljen opravičiti. Ves čas premišlujem, kolikokrat je že slišal to žaljivko. Beseda boli in je ne moreš izbrisati. In kolikokrat se napadalec opraviči? Zaradi takih besed se ponekod streljajo. Pogumna sta bila oba. Eden se je zavzel zase, drugi se je opravičil. »Prav ima,« mi je rekel. Aleluja. Vsi smo celi prišli domov. A vsak s svojimi občutki.

Barbara Jozelj

ČIK

Dolgo nazaj, ko sem še imel podjetje, ki se je ukvarjalo z izdelki za manikiro, kot so laki, umetni nohti in geli, sem poslovno potoval v Los Angeles. Ker sem bil strasten kadilec, sem na letališču prižgal cigareto, saj nisem dojel, da povsod ni dovoljeno kaditi. Nenadoma sem na rami začutil roko. Ko sem se obrnil, je za mano stal nekakšen aktivist s plinsko masko na obrazu in z napisom »you are killing me« v rokah. V strahu in zmedbi sem cigareto spustil na tla, kar je bilo očitno še hujše. Vsi so strmeli vame, bilo mi je zelo nerodno. Šele takrat sem videl, da je za kadilce določen prostor, ki je nekadilce ločeval z narisano črto. Moja cigaretna dogodivščina se je končala tako, da me je letališčni policist oglobil za 20 dolarjev. V Ameriki ni demokracije, ko tako diskriminirajo narod.

Sedežna

DROGA – NE, HVALA

Imel sem terapijo, Substitol. To je nadomestek morfija, ki sem ga prejemal enkrat tedensko, saj nisem jemal drugih drog. A sem to zdravilo vzel intravenozno, v nogo, pa se mi je čez kak dan mesto kar lepo zagnojilo, čeprav sem imel sterilen pribor. Komaj sem hodil, zato sem šel na urgenco, kjer sem bil skoraj deset ur. Okoli 22. ure sem bil končno pripravljen na poseg, ampak da me bodo rezali na živo, tega pa nisem pričakoval in sem želel oditi domov. Pa mi pravijo, pridite tešč zjutraj, pa boste operirani pod narkozo, in tako je tudi bilo. Zdaj po dveh mesecih se je vse zacelilo in zaraslo.

Danes ne morem več videti igle ali droge. Z iglami sem končal. Če imaš podobne težave, ti pravim, ne se drogirati, ker se to na dolgi rok ne izplača. Živi zdravo, saj je življenje kratko, verjemi, govorim iz prve roke. Odvisnost je nekaj groznega.

Jenko

011
KRALJI
ULICE

NEKAJ CESTNIH AJ

BREZDELJE

Pride tak dan, da imam vse porihtano. Se pravi, da lahko dan preživim v brezdelju. Lahko berem, poslušam glasbo. Prižgem radio pa malce popevam zraven znanih melodij. Zagledam majhen madež na tleh. Ga sčistim. Nato se spomnim, da prihaja toplejše vreme. Preložim celo omaro. Nekaj izločim, nekaj dam prat. Nekaj vržem v smeti. Pojem kosilo in pomijem. Oprano obesim, suho zlikam. Vmes pajčevine poberem, pometem, pomijem tla. Še kopalnico zdrgnem. In okna pomijem. Kavico spijem in že je večerja. Oprham se in si umijem lase. No, želim povedati, da tako jaz preživim svoj brezdelni dan. Bodite dobro.

Xena

OSMI MAREC DVATISOČ TRIINDVAJSET

Kot moški podpiram ženske v vseh pogledih enakopravnosti. Ni bilo vedno tako, pa mi je neki prijatelj razložil zadevo. Rekel je, da sta dan in noč povprečno razdeljena nekako na polovico. Tako kot dan in noč enako minevata, tako v eno uro dela oba spola vložita enako – in končni rezultat bo vedno isti. Mislim, da bi bil eden najbolj strokovnih zapisov tole – ☺.

II

ERROR 404

Nastanjen sem v socialnovarstvenem zavodu. Za nekaj dni sem prišel v Ljubljano, da prespim pri prijatelju ter se drogiram z mehkimi in trdimi drogami. V zavodu moram iti spat že ob osmih zvečer (dajo nam tablete), ko sem v Ljubljani, pa mi tega ni treba. V zavodu kadim čike in pijem kavico, a drogiram se ne. V Ljubljano poleg ponočevanja rad pridem tudi zaradi ljudi. Kmalu se bom moral vrniti nazaj in ob tem mi je težko. Pogrešal bom prijatelje in občutke.

JJ

PLESKANJE

Ni kaj, pomlad prihaja in vse več nas bo belilo. Valj in mrežica pa vedro in volja. Jaz jo mahnem na Kajuhovo. Izračunam, koliko barve potrebujem, in uvidim, da je vse skupaj zame predrago. Vzamem manj barve, ker se ne dam, jaz šparam. Doma pa cel halo. A drugo bo svinjak? Ne, vse bom prebelil. Oh, babe, kako znajo težiti. Med tem, ko se barva suši, jo mahnem po več barve. Na koncu sem je porabil več, ampak zdaj imam rezervo.

Lepo sem prebelil in pričakoval mir za nekaj let. Moja pa bi imela novo vazo. Pa bi imela kako sliko. Pa neke nove kozarce. Pa še kakšno skledico. In kaj bi tudi podarila. Pa sem se spomnil, na Poljansko bova šla, v Posredovalnico rabljenih predmetov. Dam v vrečo, kar želi podariti, pa 20 evrov v denarnico. Stare reči sva pustila tam in nekaj drugega kupila. Doma mi je fino večerjo skuhala in se smehljala. Samo da so naše ženske srečne.

Perica

IZKLJUČENOST

Zadnjih osem let sem živel v podnajemniški hiši v Ljubljani. In kaj se je nedavno zgodilo? Najprej sem za sobo (kopalnica, WC in kuhinja so bili v souporabi) plačeval 180 evrov, nato 280 evrov, zdaj pa hoče novi lastnik 400 evrov. Ker toliko denarja nimam, sem zdaj na cesti. Star sem 65 let in en mesec in pijem travarico.

Mičo Travarica

MAJ

Kot vsak mesec ima tudi maj svoje značilnosti. Še vedno se čuti pomlad. Praznujemo praznik dela, nekoliko starejša generacija pa se spomni tudi dneva mladosti. Prodajalci časopisa smo po svoje lahko zadovoljni, da imamo delo in nekoliko zaslužimo. Osamljeni mimogrede poklepetamo, prejmemo dobre nasvete ipd. Nekateri za nas, večinoma osebe brez doma, vsak s svojo zgodbo, menijo, da smo si sami krivi, večina pa na nas gleda pozitivno. Da ljudje še vedno radi berejo, se vidi po dobri prodaji časopisa.

Sonata

MOJI TRIJE JUBILEJI

V dobrega pol leta sem doživel tri okrogle jubileje: 18. septembra 2022 sem praznoval 30. jubilej ločitve od žene, s katero nimava otrok in je bila izrazita materialistka; 7. aprila 2023 je preteklo 30 let od upokojitve; 8. aprila 2023 pa sem praznoval 60. rojstni dan. Zadnja dva jubileja sta drug ob drugem, zato imam dva razloga, da se ga napijem. Viva jubileum.

Robert Žerjav

VARUH

Zanimivo je, kako ljudje hodijo mimo brezdomnih, dokler od nas nečesa ne potrebujejo. Sam na primer spim v garaži oziroma javni parkirni hiši. Zadnjič se je pri meni ustavil človek, s katerim nisem nikoli imel kakšne posebne interakcije. Od mene je želel pridobiti informacijo, če se v tej garaži lahko parkira ponoči. Odvrnil sem, da lahko in da tu spim, nato me je vprašal, če sem za dogovor, saj ima zelo drag avto, da bi mu ga pogledal in popazil. Bil sem za. V roke mi je stisnil nekaj denarja. Neke noči je tako v garažo res prišel nekdo in preizkušal, če je kak avto odklenjen, ni pa pričakoval, da v temi nekdo leži in pazi na avtomobile. Zavpil sem nanj, on pa je prestrašeno zbežal. Ljudje, ki te spoznajo, uvidijo, da nisi tako napačen. Zadnjič sem za rojstni dan od gospoda, ki mu čuvam avto, nepričakovano dobil lepo darilo. Tudi zaradi moje prisotnosti zdaj tam ni več vandalizma.

Jst

ANEKDOTE IZ PRODAJE

JECLANJE

Sem oseba, ki ima težjo obliko govorne napake, zato časopis večinoma ponujam po lokalih, ker me imajo tam čas poslušati. Če ogovorim hodeče ljudi, jim ne morem prodati časopisa, ker že na sredi povedanega obupajo. Vesel bi bil, če bi si vzeli minutko, da lahko dokončam povedano. Ni nujno, da časopis kupijo, bi pa prosil, da me poslušajo do konca, ker nisem sam kriv, da jecljam. Zadnjič tako po lokalih ponujam časopis in neka ženska hitro skrije torbico pred mano. Nato se drugi pridružajo: »Vi ste pa premladi za ponujanje tega časopisa.« Pa jim razložim svoje stanje, nakar se mi opravičijo in mi ponavadi dajo še malo drobiža. Je pa res, da se že od januarja v Ljubljani Kralji zelo slabo prodajajo, zato jih včasih kupim večjo količino in grem poskusit srečo v Kočevje.

Kočevski medved

P. S. Pišem pod vzdevkom Kočevski medved, moje pravo ime pa je Klemen Levstik. Rojen sem 4. septembra 1984 in sem trajno nezaposljiv zaradi poškodbe hrbtenice. To pojasnujem tistim, ki menite, da sem premlad za ponujanje časopisa. Pred tem sem kradel, ker me je bilo sram ponujati Kralje, zato sem odsedel kazen 5,2 leta zapora. Zdaj sem kralj in mi je prav malo mar, kaj govorijo ljudje. Naj še enkrat poudarim – sem trajno nezaposljiva oseba.

MAŠKARE

Tudi letos je bilo okrog pustovanja pestro. Ponujal sem Kralje ulice in bil, kot vedno, brez centa v žepu. Na Prešernovem trgu mimo mene prikoraka skupinica na vrvcu, tj. otroci iz vrtca. Vile, skratki in Spidermani. Tudi hudiček je bil med njimi. Lepo jih je bilo videti, še lepše pa slišati, ko so zapeli. Seveda smo jim navzoči na koncu te male predstave zaploskali. In sem se spomnil na mladostne dni, ko smo po blokkih hodili prosit pusta hrusta in le redkokatera vrata se niso odprla. Pa je padel kak bombon, čokolada ali dinar. Kako je bilo takrat lepo. Zdaj so leta minila, maškar se ne grem več, a morda si drugo leto le nadenem kak kostum, denimo krono na glavo, saj sem vendar kralj ulice. In tudi sam sem bil tisti dan obdarjen s krofi in evri. Od dobrih ljudi. Se priporočam tudi za velikonočne pirhe in šunko. Lep pozdrav. D

Po njegovih besedah zapisala Psiha.

VARNOSTNIKI

Vsem varnostnikom izražam pohvalo za prijaznost, pogovore in zaupanje. Eden izmed njim mi, ko dela v Lidlu, pred katerim ponujam časopis, redno nameni majhno pozornost, denimo čokolado, pa tudi kak finančni dodatek. Pohvala velja za Novo mesto, Krško, Trebnje in Brežice, kjer mi je varnostnik skuhal kavico. Hvala! Stranka trgovine iz Brežic mi je tudi zaupala, da ljudje o mene povedo lepe stvari, da sem prijazna in da imam za vsakega lepo besedo in še kako šalo povem.

Kaja Povše

NESPORAZUM

Časopis sem ponujal v Tivoliju. Prišla je gospa in vzela časopis, ki sem ji ga ponudil. Potem je nevede odšla, zato sem jo ustavil ter ji povedal, da časopis stane dva evra. Gospa je mislila, da ga ponujam reklamno in da je zastonj. Nato mi je dala pet evrov, jaz pa sem ji vrnil tri evre, potem pa sva šla nasmejana vsak svojo pot.

TG

ROŽČE

Na dan žena so me jutranji sončni žarki prijetno pobožali. Dejstvo, da se narava prebuja, me je spravljal v dobro voljo. Polna energije sem se odpravila v sosednje mesto ponujat izhode cestnega časopisa. Ker je bil, kot sem že omenila, osmi marec, je skoraj vsakdo iz trgovine prišel s šopkom rož. Tudi sama sem dobila tri prekrasne rdeče vrtnice, a na žalost je prav teh v trgovini zelo hitro zmanjkalo. Razočaranje na obrazih ljudi, da so rože pošle, je bilo veliko. Tako se je zgodilo, da so me nejevoljne stranke takoj, ko so zagledale vrtnice, ki so ležale ob mojem nahrbtniku, začele spraševati: »A prodajaš tudi rože?« Odkimala sem in jim povedala, da sem vrtnice dobila za darilo.

Špela

POLJE ČASTI, 15. DEL

»Orel, daj, ponesi me. Vrniva se v deželo starih dni, v otroške sanje, drhtečih prstov zvezde, zvezde brat. Kot nekoč, v otroških sanjah, kot nekoč, na belem oblaku, kot nekoč, delat dež, čudeže delat in sonce prižgat.« (Nathacha Appanah, Povratnik nasilja: Sanje, 2017)

Luka se je strinjal, da odide v komuno: terapevtsko skupnost Pelikan, ki je v oddaljeni gorski vasici, kjer živijo preprosti ljudje, s katerimi se srečujejo tudi v vaški cerkvi, kjer mašuje župnik iz oddaljenega mesta. Tu, na vrhu hriba, so samo sirarna in nekaj hišic, v opusteli šolski stavbi pa štirje gojenci, in večkrat tedensko jih obiščeta pedagoga, strokovnjaka za terapije od odvisnosti. Pogum, resnost, doslednost in vztrajnost so dana zaobljuba za gojence. Fantje so samooskrbni; kuhajo, čistijo, sekajo drva, hodijo na sprehode, berejo, se pogovarjajo in drug drugega spodbujajo na poti k spremembi svojega načina življenja in razmišljanja; to je učenje za življenje, za samostojnost. Vsak član se podpiše pod terapevtski dogovor za sprejem v program pomoči. Vstopajo brez prisile in vsak se sam zase odloči, da bo tu živel v skladu s pravili od 24 do 30 mesecev. Med bivanjem fantje pišejo dnevnik in življenjepis ter tako vzpostavijo med seboj zaupljiv odnos.

Po mesecu dni je Luka že hotel oditi domov, imel je strahotno krizo, in je tudi šel, kljub prigovarjanju prijateljev sokandidatov, kljub pogovoru s pedagoškim vodjem in pogovorom z župnikom. Ko je v poznih urah prišel domov, ga je oče odpeljal nazaj, ne da bi ga spustil v hišo. Lukova vožnja z vlakom in avtobusom poleg dveurnega pešačenja je trajala skoraj deset ur, a Luka se je strinjal in se v komuno vrnil pomirjen. Spet so upali, da bo vse v redu, da je Luka spoznal, da zanj v tem trenutku ni mesta drugje kot v komuni, kjer dobiva strokovno pomoč.

Tudi starši in najožje sorodstvo se aktivno vključijo v program z mesečnimi srečanji v Ljubljani. Po mesecu dni je dovoljen obisk v komuni. To je bilo prvo srečanje s starši, ki je bilo lepo pripravljeno: s skupnim kosilom, pogovorom z vsemi sokandidati in sprehodom do najvišje razgledne točke. Luka ni veliko govoril, je pa povedal, da veliko bere, rad pospravlja in kuha; pripravil je sladico – jabolčni zavitek za kosilo – in razkazal njihove prostore.

Čez tri dni je Luka po telefonu ponovno prosil očeta, če lahko pride domov, da je nervozen in ne more več biti v komuni, da sploh noče spreminjati sebe. Tokrat ga je oče zavrnil, naj ne hodi domov, ker doma ne bo droge. Luka je odšel iz gorskega sveta v dolino, se vozil z vlakom in avtobusom in pristal med svojimi nekdajnimi znanci v zapuščeni stavbi s kokainom, travo, zdravili in heroinom. Spet je prišel do droge, po vsej verjetnosti do heroina in trave. Boli. Spoznanje, da noče ali ne more spremeniti sebe, da na vso silo hoče biti narkoman. Neodvisen od vseh tistih, ki trepetajo zanj.

Blodnje, ki jih je doživel po dobrem mesecu, so hude. Vmes so tudi obtoževanja: *Mislil sem, da bo takrat, ko bom odkril resnico, v moji glavi reklo bum. Da bom zatrepetal, da mi bodo misli stekle sto na uro, da se bo v moji glavi vse razpostavilo na pravo mesto kot koščki velike sestavljanke in da bom na mah obvladal vse o sebi. In da me po tistem ne bo mogel nihče več nategovati, točno bom vedel, kdo sem, koliko veljam, česa sem sposoben. Oslarija.*

Foto: Sandra Požun

Jezen sem na očeta, ker zdaj vem, da je imel zaradi svoje skrivnosti slabo vest pred mano. Zato se mi ni znal posvetiti. Zdaj lažje razumem nekakšno napetost ali nesproščenost med nama. Jezen sem, ker je imel premalo časa zame. Verjel sem, da veliko dela, ker želi poskrbeti za družino. To mu je uspelo, vendar je imel dovolj časa, da je preživel čas tudi z drugo žensko. Raje bi ta čas namenil meni. Ali pa bi bil vsaj takrat, ko je bil z mano, iskreno z zavestjo in telesom pri svojem najmlajšem otroku. Ni bil. Čutim, da ni bil. To grozno boli.

Oče je za sina avtoriteta, ki mu ni vlila moči, zaupanja, varnosti, spoštovanja, vsaj ne v meri, ki bi Luku omogočala prehod, pogum, zaupanje in moč v življenju v zunanjem svetu. On torej živi v merkantilističnem svetu, vendar se v njem ne znajde, hkrati pa tudi ne pristaja na logiko sveta kot površine, ki je preprečen z izkoriščevalskimi razmerji.

Bil je zadet, ko ga je klicala mati, in bil je zadet, ko ga je klical veterinar, naj pride v GR, da bosta skupaj delala in reševala težave. Po enem tednu, 1. marca, je Luka pristal, da gre. Njegove misli so le mračni prebliski, a nekaj v njih mu pravi: *Ko sem se zavedel in izvedel resnico – da sem navaden narkoman –, sem se počutil kot manj kot nič, kot kupček dreka, pamž ... Zaprl sem oči. Zaželel sem si, da bi lahko letel, videl ta prekleti svet od zgoraj, z velike višine, da bi bil nedosegljiv, nedostopen, nepremagljiv, neviden. Rad bi bil ptič, ki bi požvižgaval tu in tam in vsepovsod. Lahek in mogočen obenem. Pojem. Prižgem sonce, delam dež, čudeže delam.*

Veterinar je prišel ponj. Spotoma sta se ustavila pri mami na kosilu. Luka je bil umazan in zadet. Ni imel apetita, čeprav mu je bila ponujena hrana, ki jo ima rad. Ob vprašanju, zakaj ni zdržal v komuni, zarenči, da je bila kriza po kokainu prehuda. Vožnjo v GR prespi. Prespi tudi naslednji dan, bil je rahlo podhlajen, zato pokašljeva. Šele tretji dan začne spet živeti. *Mogoče, če bi bil močnejši, bi plaval do drugega brega in bi poskusil zaživeti drugo življenje, drugače, ne tako kot doslej. A fantje, kot sem jaz, ki nas je vedno strah, ki smo živeli v preobilju in nenadoma ostali brez vsega, se kot ovce vrnemo k plenilcu.*

Spet vozi veterinarja od kmetije do kmetije, mu pomaga pri delu, se pogovarja z ljudmi in občuduje njihovo voljo do življenja. Ne ve, kaj je sreča. Kdo mu to sploh lahko razodene? Kaj se dogaja v njem? Je droga res tako močna odvisnost, da ga je posrkala že v celoti?

Luka, otrok, ki je imel vse in nič ...

Erazem

Foto: osebni arhiv

Mariborska scena:

Renato Volker – Rene

DERBI: 1. APRIL – 1. MAJ

Cene ogrevanja bodo padle za 50 odstotkov in plače se bodo podvojile. Tako bi se lahko brala prvoaprilška šala. Vsem delavkam in delavcem čestitamo ob prazniku dela. Tistim, ki delajo, seveda. Onim drugim pa itak ni treba. Tako nekako bi se lahko glasil uvodnik v to socialno zmedo, ki jo živimo. Moški v kiklah in čipkah v velikonočni procesiji, s palmovimi vejami v rokah, pojejo in ponosno paradijajo po ulicah Ljubljane. In to med ramadanom. Kdo zdaj tu izziva? Med vernimi je bilo kar nekaj žensk z rutami na glavah. Feministke pa v luft. Sicer pa vernih feministk ni. Je pa res, da je mavrica vez med ljudmi in bogom. Hozana.

Levica je od nekdaj nekaj slabega. Že v šoli so nam poskušali vtepti v glavo, da je desnica prava. Celo tepli so učitelji in starši otroke zaradi tega. Moj vnuk Leon, zdaj ali ima ime po Trockem, Tolstoju ali Cohenu, ne vem, je levičar. Pri dveh letih ga je moja hči fotografirala, kako sedi na lesenem konjičku in bere revijo Mladina. Naslovka je kričala »Fašizem«. Sem rekel, da bom tisto fotografijo objavil na FB in pripisal, da na mladini svet stoji. Pa se je vnukov oče, hčerini mož, spuntal, da on objave ne pusti. Zdaj pa si vi to predstavljajte. Jaz sem njemu svojega otroka, hčerko, dal, da si je svojega pamža naredil, on mi pa niti njegove fotografije ne privošči. Žabar.

Levica je v muslimanski tradiciji namenjena umazaniam in nehygieničnim praksam, kot je umivanje zadnjice. Hvala bogu, da se pri nas, predvsem v poslovnem svetu in politiki, za to uporablja jezik. Menda se v arabskih državah dogaja nov fenomen feminističnega gibanja. Po tradiciji morajo namreč muslimanke v javnosti hoditi za svojimi možmi. Ve pa se, kdo je gazda doma. V zadnjem času se pojavljajo težnje, da ženske Levanta zahtevajo hoditi vstric z moškimi. Tiste, najbolj radikalne, pričakujejo, da jih bo mož celo vodil za roko. Moški so pristili na to, vendar le pod pogojem, da jih držijo z levo roko. Dejstvo je, da politično desnico povezujemo z religijo. In to ne glede na veroizpoved. Čeprav so nebesa, kot nam jih prikazujejo preroki, duhovniki in svete knjige, vsega naj bi bilo dovolj za vse in v izobilju, prototip komunizma. Mene to malo zmede. Muslimani obljublajo dobrim, vzdržnim vernikom v raju blagostanje in razvrat z 72 devicami. Poznavalce bi prosil, če me informirajo, ali so device zgolj ženskega spola in ali se smem tudi jaz nadejati nagrade.

Pravilo desnega je tudi v prometu. Čeprav se množično uvajajo krožišča, je še vedno v veljavi. To sem zapisal za one, ki se peljejo tri kroge, preden zavijejo. Običajno sicer en izvoz prehitro ali prepozno, pa vseeno. Skrb za bližnjega pač. Včasih smo imeli velika pomladanska slavlja. Začelo se je z veliko nočjo, ki se je vsake toliko zlila z dnevom OF, ki se je stekel v prvi maj, in smo bili pogosto cel teden fraj. Ampak to je bilo takrat, ko nam je bilo za vernika in delavca še mar. Danes so oboji le kanon futer in pioni na šahovnici neoliberalnega plenjenja preostanka veličine blagostanja rajneke nam skupne

države. Tako kot se delimo in pričkamo moški in ženske, beli in črni, tako se žremo levi in desni, verni in ateisti ali drugoverni. Vse grše se gledamo homoseksualci in heteroseksualci. Znotraj LGBT-skupnosti se razslojujemo na nešteto odtenkov mavrice. Domačini črtijo prišleke. Rjavi begunci zavidajo blondnim. *Homo sapiens* se spogleduje z umetno inteligenco. To sem najbolj opazil v Britaniji, kjer se svetlolase Poljakinje barvajo na črno. Jaz proti tebi. Ti proti meni. Sosed sosedu lisjak. Bogati proti revežem. Otroci proti staršem. Deli in vladaj, na celi črti. Tudi tukaj je levica podlegla moči desnice.

Še dobro, da pri molitvi, ko prosimo, da bi tudi sosedu krava crknila, roki v molitvi združimo. Oberočno je še onaniranje zanimivejše. Tisti, ki mislite, da imate premajhnega, nikar. Na Japonskem bi bili gotovo vsaj L, če ne XL. Ni premajhen, le v napačni državi živite.

Zadnjič sem nekaj napletal o levih in desnih trojanskih konjih naših političnih pašnikov. Slovenščina je tukaj neusmiljena. Glede na vedno večje število žensk v politiki in na politično korektna obrazila in naslavljanja se pri besedi kobila misel vseeno namuzne in pomisli na uzde.

Na levi se glas razuma pogosto prepleta z umetnostjo besede, na desni z grehom. Sicer se tudi na desni kaka freska namala, vernikom čez oči, ampak ni to ravno za Prešernovo nagrado.

Črna tovarišica z rdečo zvezdo na prsih si sicer lahko privošči: »Jebo ti pas mater«, a na drugem polu bi vseeno raje slišali vljudnejšo verzijo. Recimo: »Naj človekov najboljši prijatelj občuje z njo, ki te je rodila.«

2020, ko se je začela slovenska kolesarska pomlad, ko nam noben predsednik ni voščil praznika upora proti okupatorju niti prvega maja, sem se na predvečer dneva borca postavil pred spomenik revolucije na Trgu svobode v Mariboru in mahal z jugoslovansko zastavo. V prihodnjih tednih sem letal po mestu z napisom na majici: »Bolje Murko kakor Pahor«, »Respiravška na vibrator« in podobnimi domislicami. Svetnikom na kužnem znamenju na Glavnem trgu sem na dan, ko so kovid izenačili s kugo, nadel maske. Spomeniško varstvo bi mi lahko spomenik postavilo. Pa mi ga ni. So mi pa zato plavci kazni pisali. Celo, ko sem po Gosposki, po deveti uri zvečer, sprehajal plišastega psa Škifija, in jih prepričeval, da v zakonu nikjer ne piše, da mora biti pes živ. Hvala bogu, da si je po dveh letih tožarjenj in sodniških nebuloz ljudstvo potegnilo štango iz riti in me oprostilo. Prejšnji mesec sem namreč dobil sodbo v imenu ljudstva, ki je postopek zoper mene ustavilo.

Upam, da sem vas malo nasmejal. Kaj pa nam druga ostane v teh Butalah? Če se komu da v YouTube vtipkat Faktor in Volker, pa imate dobre pol ure materiala, ki vas bo spravil v dobro voljo. Za konec pa definicija političnih cajk, levih, desnih, nema veze. Politične cajke so dame, ki se v službo, v parlament, vozijo s kolesom, ogljični odtis in to, na koncert na Dunaj pa z avionom.

DELO »KREPA« ČLOVEKA IN KREPI DELODAJALCA.

ČRTOMIR CLONSKY

Franjo Frančič

KJE SO NAŠE LADJE

Foto: osebni arhiv

016
KRALJI
ULICE

Šestindvajset let skoka v preteklost, glavni policaj iz medvedje družine, veliki B. in general J., nikakor nista hotela odložiti uniforme po kratki, učinkoviti in zmagoviti osamosvojitveni vojni. Takrat nikogar ni brigalo, da je na kontrolni točki Plovanija, ki je bila v družbeni lasti Občine Piran, zrasla kontrolna točka, ki naj bi bila začasna, a je kmalu postala mejni prehod. Če bi bila postavljena kilometer višje, Piranski zaliv ne bi postal Savudrijska vala. A, kot že rečeno, v prestolnici se tiste čase niso kaj dosti zanimali, kaj se dogaja v predmestju deželice. Takratno geslo je bilo: *Laibach is first!* Parolo je nato malo prirejeno spretno uporabil ameriški klovn T. na cirkusu njihovih volitev in zmagal. Njegova prelestna žena M. pa je postala simbol vseh deklet, žena in mater samohranilk v naši vasi. Niti nima smisla omenjati, da so bratje Hrvati prelomili vseh devet dogovorov in lepo zarisali mejo po sredini Savudrijske vabe, ki je bila prej Piranski zaliv. Ribe v tem dvojezičnem zalivu pa niso rekle na vse te zgodovinske dogodke popolnoma nič.

Šestindvajset let kasneje so ciplji enako veselo skakali iz morske gladine kot za časa utopičnega socializma in samoupravljanja s temelji marksizma. Nekoč glavni policaj B., ki je bil vmes poslovnjež novega kova, se je počasi, a prav počasi po obsodbi

korupcije odpravljaj v zapor. Milo mu je bilo pri srcu, do zadnjega se je izmikaj, kot težek srčni bolnik je igral košarko samo še enkrat tedensko. Do zadnjega je upal, da dobi kot njegov prijatelj iz političnih krogov vikend zapor. To je zapor v bližini Ljubljane za tiste tajkune in politike, ki so pokradli milijon, dva ali več, zdaj pa jih je mati država poslala na oddih. Vse jim je bilo na razpolago, računalniki, fitnes, soba za meditacijo in ena za rekreacijo, še paznikov ni bilo, zaklenili so se kar sami. Za sobote in nedelje pač, da so se odpočili od žen, ljubic in špekuliranja s pokradenim denarjem. Seveda je bilo njim, ki so se pripeljali z mercedesi, bmwji ali porscheji na zaporniško dvorišče, prav vseeno za Piranski zaliv, ki je postal Savudrijska vala.

S kolesom sem se vroče sobote odpravil na mejno črto, slavno reko Dragonjo. Kilometrskke kolone rahlo zmedenih in blaznih turistov so ure in ure stale ob svojih avtomobilih. Za pot čez mejo so za tri kilometre potrebovali po pet, šest ur, sam pa sem elegantno svignil do izliva reke Dragonje. Z eno nogo sem stal v državi Hrvaški, z drugo v Sloveniji in vrgel trnek v Piransko-Savudrijski zaliv. Ni minilo dolgo, ko je v vabo zagrizel krasen zlatordeči ribon. Snel sem ga s trnka, se mu zazrl v oči in ga vprašal: »Mater ti tvojo, povej, si ti hrvaški ali slovenski ribon?«

PAPARAZZI ZA REVEŽE

Jaka Prijatelj

ČAROBNOST TRPLJENJA KAVNEGA ZRNA

Sedela sem na tleh otroške sobe in v rokah držala pobarvanko Levjega kralja. Na sliki je bil levček Simba, ujet med trni, na begu pred krdelom hijen. Takrat sem spoznala (ali pa se celo odločila), da bo tudi moja pot trnjeva. To je eden mojih najzgodnejših spominov.

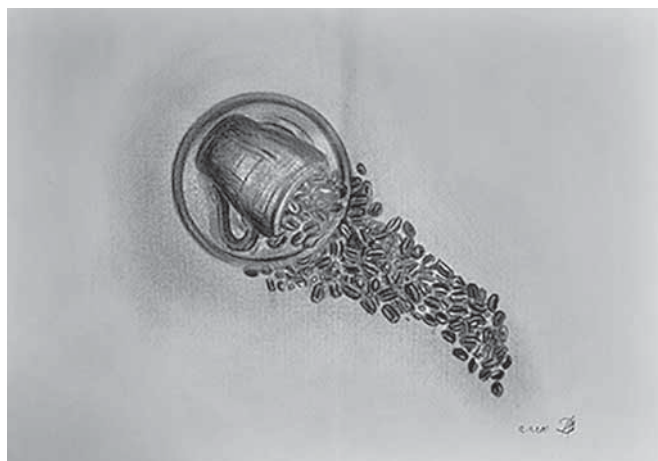
Ko sem bila stara devet let in sta bila starša v postopku razveze, sta me učila, da se konflikti rešujejo z ustvarjanjem še večje drame (leteči krožniki so se kasneje tudi zame izkazali za učinkovit način spoprijemanja s težavami). Sumničenja, laži, nenapovedani vstopi v stanovanje in poskusi manipulacij so se vlekli še dolgo v moja najstniška leta. Obe strani sta me radi vpletali v prepir, da bi škodovali ali kako drugače prizadeli drugo. Sčasoma se je njuna jeza ohladila, moja drama pa se je šele dobro začela. Spoznala sem fanta.

Njemu je pripadalo vse, od znančevega sendviča do moje ritne luknje. Mama se je takrat nehala ukvarjati z mano, zato se je raje zaposlila s steklenico vina. Jaz pa sem, kot vsaka precej zmedena najstnica, verjela, da je najina, khm, ljubezen idilična. Kakor mami ose smrtonosna sladkoba bezgovega sirupa, tako sem tudi jaz v svoje življenje privabljala prav posebno vrsto toksičnih ljudi. Delodajalce, ki so me izkoristili. Partnerje, ki me niso spoštovali. Prijatelje, ki so mi lagali v obraz. In politika, ki mi je nekega spomladanskega popoldneva v čaj podtaknil GHB. Pred travmatičnimi posledicami slednjega me je rešila ravno izkušnja ceste, drog in alkohola, saj mi je hitro postalo jasno, da nekaj *ne štima*. In prav ta izkušnja me je, v magičnem posledju dogodkov, prebudila, in tako postala ena najbolj pozitivnih in alkimičnih izkustev. Čudna so pota gospodova, pravijo.

Če predpostavimo, da se povsod skriva lekcija, lahko sklepamo, da nam vsakič, ko se sprašujemo, *zakaj za vraga se to dogaja ravno meni*, življenje pošilja darilo. Sicer je največkrat zavito v obilo umazanega papirja, ki na prvi pogled odvrne vsakogar pri zdravi pameti, a se pod vso tisto nesnago marsikdaj skriva pravi zaklad. Bolečine in tragedije – kot je bolezen ali poškodba, smrt ljubljene osebe, izguba službe, doma ali nepričakovan razpad razmerja – so neizogibne. Od nas je odvisno, ali nas bodo travme in nesreče oslabile ali nam pomagale na naši poti. Podobno nam ponazori zgodba o ženski, ki pride obupana na obisk k svoji materi, da bi ji potožila. Ženski zmanjkuje moči, saj takoj, ko reši en problem, že nastane nov.

Mama jo pelje v kuhinjo in napolni tri lonce z vodo. V prvega položi korenček, v drugega jajce in v tretjega kavna zrna. Droben smehljaj ji igra na obrazu, medtem ko pusti vodo vreti. Ugasne kuhalnik, iz loncev vzame korenček in jajce, ju položi na krožnik ter v skodelico nalije kavo. Obrne se k hčerki:

»Povej mi, kaj vidiš?«

Rade Nikolič

»Korenček, jajce in kavo.«

»Dotakni se korenja,« reče hčerki.

Ko to stori, ji razkuhano korenje zdrizasto spolzi med prsti.

»Razbij jajce.«

Hči olupi trdo kuhano jajce in spiže požirek kave. Ko ji bogata aroma prijetno ogreje grlo, se nasmehne in vpraša:

»Kaj mi želiš povedati?«

Mati ji razloži, da so se vsi ti predmeti na enake okoliščine odzvali na svoj način. Korenček se je zdel močan in trden, vendar se je omehčal in postal šibak. Jajce je bilo sprva krhko, s tanko lupino, ki je bila edina zaščita njegove mehke notranjosti. Ko pa je bilo podvrženo vreli vodi, je njegovo središče zakrnilo, lupina pa je postala drobljiva. Kavna zrna so se odzvala na poseben način, saj so se, medtem ko je voda vrela, spremenila.

»Kako se odzoveš, ko težave in stiske potrkajo na vrata? Si korenček, jajce ali kavno zrno?« jo vpraša mati. »Je bil tvoj duh nekoč živahen, a je sčasoma postal trd in otopel? Je tvoje srce zagrenjeno in okamnelo, kljub temu da je tvoja lupina na prvi pogled videti nespremenjena?«

Povsem nasprotno pa se zgodi s kavnim zrnom. Nanj okoliščine niso vplivale, temveč je kavno zrno spremenilo njih: s svojo barvo, aromo in okusom. Ko zavre in je situacija nevzdržna, je metamorfoza neizogibna. Takrat kavno zrno sprosti svoje najboljše lastnosti. Vsi se lahko preobrazimo kot kavno zrno, ki nam kaže, da, ne glede na to, s čim se spoprijemamo, ne smemo dopustiti, da bi nas okoliščine dotolkle. Namesto tega lahko sami poskusimo izboljšati svoje okolje in tako postanemo močnejši ter gradimo boljši svet – zase in za druge.

Roxa Žožič

**NA KORUZI ŽIVIM – PA KAJ:
MOČNIK JE STEBER KRANJSKE DEŽELE!**

BENJAMIN GRACER

Priloga Društva slovenskih pisateljev Vrabec Anarhist se tako kot spletni portal imenuje po neuklonljivem ptičku iz romana Ivana Cankarja Hiša Marije Pomočnice, ki se je na vsak način hotel prebiti na svobodo in ga lahko razumemo kot simbol večne utopije. Čeprav je vrabček v romanu nesrečno končal, smo ga oživili v prepričanju, da mora biti svoboda temelj družbe in ustvarjalnosti. Prilogo urejata Igor Divjak in Neža Vilhelm.

Suzana Tratnik

KLJUŠE (ODLOMEK)

Foto: Društvo slovenskih pisateljev

Suzana Tratnik o poslanem odlomku

Junakinja počitnice preživlja s klapo v parku malega mesta, odločena, da ne bo počela nič pametnega, pa tudi ne bo doma zaprta. Nad starimi je že zdavnaj obupala, njeno edino zanesljivo kljuše je družba dveh modelk – Zabite, ki se pripravlja na pevsko kariero v lokalni kavarni, in Ines, ki je bila kazensko prešolana. Nihče jim ne more do živega.

Dan se je začel zares šele s kľofuto.

Viseli smo na klopi v mestnem parku, nas sedem ali osem, zvečine primerki iz gostiln. Mojih sošolk in sošolcev ni bilo nikoli zraven, niso zahajali v gostilne. Še dobro. Pod klopjo smo imeli par litrov poceni vina, ki se odlično meša z radensko. Ampak radenska je bila topla in vse nam je šlo na kurac. Ni hujšega kot popivati ob treh popoldne, tako depresivno in dolgočasno. Pa še zdržati je treba do večera, ko se lahko pošteno nalokaš. Je bilo pa vsaj poletje in ni bilo treba špricati šole. Od doma sem zbežala takoj po kosilu, češ da grem po cigarete, seveda z namenom, da me ne bo nazaj ves vikend. Mama je trdila, da počitnice niso razlog, zakaj jaz ne bi bila več zaprta doma v bloku, sicer je z mano en sam kaos. V trgovini sem kupila cigarete in dva litra vina ter zviznila v park. Spila sem sedem toplih špricerjev, zdaj pa me boli glava, tudi od čikov, vročine in naveličnosti. Na živce mi grejo nekateri, ki se ne znajo napiti, ne da bi najedali. Tipi se najraje obešajo na punce, prepričani, da na svetu ni tipa, ki ne bi bil vseh vsaki babi, če je normalna. Na klopi ni nobene normalne — Joli alias Zabita in Ines sta moja banda, zato ju moja mama ne sme videti. Ines je iz Maribora, a so jo kazensko prešolali na našo gimnazijo, ker je na prejšnji baje zakurila fizikalni laboratorij. Govori štajersko in vsem se zdi malo nora. Hodi v paralelko, a sva se takoj zavohali v kadičnici pred šolo in od takrat hodili zvečer pit, včasih še celo med tednom. Zdaj živi pri svoji teti, ki se ne vtika v njeno življenje. To je luksuz.

Zabita je po več letih skrpala dva letnika šiviljske, za to poletje pa si je omislila cvetočo afro trajno na svojih živo rdečih laseh, si prekrila pege s temnim pudrom in močno osenčila veke rumenkastorjavih oči z indigo modro in slednjič, kot je takoj prepoznalo okolje, postala kurvetina. Rada se je potikala po mestu s starejšimi mulci brez šol in služb ter jim razlagala, da je pustila šiviljsko, ker bo jeseni začela peti v mestni nočni kavarni. Ko je prejšnji teden v parku zapela *Tužna su zelena polja*, je v loku bruhnila po pivskih pajdaših. Polno takih zgodbic je krožilo o njej. Želela sem se družiti z nekom, ki je pustil šolo za kavarniško kariero in paradiro kot kurba na cesti. Še pomislila nisem, da mama ob sobotah obiskuje žensko, pri

Foto: Mircea

kateri sva nekoč živeli v podnajemniški sobi, in bližnjica do njene hiše vodi seveda skozi park. Lani sem še hodila z njo. A ti časi so minili. To soboto sedim na naslonjalu klopi v parku in pijem. Mama me prepozna že od daleč. Na kolenih zvijam tobak, ne opazim, da se mi bliža z dolgimi, hitrimi koraki. Besna je kot ris. Nekdo zavpije: »Uuu, mamicu ti jebem!« Pol klape se razbeži, drugi obvisijo na klopi in se krohotajo, vrag ve, komu. »Ti svinja lažniva!« zarjove mama in mi stisne zvočno kľofuto. Padem vznak z naslonjala klopi in spretno naredim preval nazaj, medtem ko se mi ves tobak raztrese po obrazu. Čim skočim na noge, stečem kot blazna na drugo stran parka. Nekoč sem si prizadevala postati članica občinske gimnastičarske ekipe. Še vedno sem okretna, mogoče še celo bolj, tudi v besedah in dejanjih, čeprav vsi trobijo, da na cesti ne pobereš nič uporabnega, same smeti. Prav. Med tekom še dolgo slišim smeh na klopi. Kar naj. Cela šola se je krohotala, ko sem se v šolski jedilnici pognala iz klopi in jo preskočila v isti sekundi, ko sem zagledala profo geografije, ki me je lovila po vsej šoli, ker sem bila neocenjena. In neocenjena sem ji tudi ušla skozi nihajna vrata jedilnice. Ko tečem, skačem ali preklinjam, ne razmišljam, odzivam se. Imam vojaško pamet. To mi je rekel sam profesor obrambe in zaščite na gimnaziji, Milenko Todorović, kapetan III. klase v Bosni in Hercegovini med drugo svetovno vojno.

S to kľofuto se je pošteno začel dan. Ponavadi sem se po spopadu z mamo zatekla k fotru. To sem izvajala, dokler se mi je zdelo, da imam še kaj izgubiti. Zdaj nimam več teh skrbi in ne tečem več k nikomur po zaščito. Njegova žena mi je na mojem zadnjem obisku pred dvema tednoma povedala, da me foter v nobenem primeru ne bi mogel vzeti k sebi — če se morda kaj takega plete v moji zmešani glavi. Dela namreč samo še polovični delovnik in težko stoji štiri ure v temnici, saj ni več najmlajši. Ja, ja, pa poročen z njo, ki butasto misli, da ve več o očetovem poklicu kot jaz, ki sem živela z njim od malega. Povsem mi je jasno, da me baba še na obisku komaj prenese, ne

pa da bi me stalno trpela v svoji lopi. Seveda mi je to opozorilo navrgla, ko fotra ni bilo zraven, kar pa je samo pomenilo, da sam misli isto. Le besedo je vedno prepuščal svojim ženam — in zdajšnji sem besno zabrusila, da ne bi niti mrtva živela z njima v podnajemniški podrtiji, s smrdljivim zunanjim vecejem na štrbunk, pa brez vode in kopalnice. V glavi pa mi je zaropotala mamina vzgojna: *Uzdaj se use i u svoje kljuse*. Ustavim se na drugem koncu parka blizu gimnazije, ki poleti mrkne. Sklonim se, se z rokami oprem na kolena in predihavam tek. Spomladi sem začela skrivati čike pod koreninami starega hrasta, preden sem šla iz šole domov, ker mi jih je mama vsakokrat našla, še celo všite v podlogo plašča, in mi jih najprej vrgla v glavo, potem pa v smeti. Če nisem dobro premislila taktike skrivanja, sem jih vedno dobila. Vržem se k deblu in sežem globoko pod grčasto korenino. Po dveh mesecih je zavoj še vedno tam. Vzamem ga iz dveh polivinilastih vrečk, odvijem alufolijo in tam je škatla Marlboro, skoraj cela, in pa škatlica vžigalic, v katero sem nasula nekaj riža, ki vpija vlago. Hvaležna svoji stalni pripravljenosti vzamem cigareto in jo v drugem poskusu prižgem z vžigalico. Vonj po žveplu me umiri in osredotoči.

Za vsak primer se držim hrasta, od koder imam dober razgled na park, živa ograja za hrbtom pa me zakriva pred pogledi s ceste. Mame ta vikend ne bi več rada srečala. Samo še žur in alko. Imam ta ventil, samo ona bi mi ga rada zaprla. Končno Zabita in Ines prideta do mene in mi zagotovita, da je zrak čist. Odlično. Predlagam, da se nažgemo. Nobena nima kinte, kvečjemu bi napraskale drobiža za škatlo smrdljivih 57. Ines takoj ve, kaj je rešitev, in odpravimo se iz parka proti centru, kar je samo sedem minut hoje. Na Inesino pobudo žicamo vse, ki hodijo mimo. Naj me kdo prepozna in nese mami na nos, da njena hči po cesti prosjači drobiž za alko, kaj pa drugega. Raja nam kar sipa kinte, nihče ne vpraša, zakaj, vsem se mudi, in če nimajo kovancev, nam dajo kar papirnate. V uri in pol nabereмо veliko kinte — točno tako, kot je rekla Ines; v Soboti ni pravih beračev, zato ljudem žicanje še ni poznano niti odvratno. Kaj zdaj s to nabirko? Ines predlaga piknik. Me tri. Zabita pravi, da gremo na travnik za njihovo ulico. Samo enkrat sem bila na pikniku, še kot otrok. »Kaj bomo pa pekle, če še ni koruze?« vprašam. »Ja, kaj, krompir, bomo vzele pri meni doma,« reče Zabita.

Gremo v trgovino po gajbo pira in šteko cigaret. Vroče je in prodajalkam se ne ljubi preverjati naše starosti. Vzhičena sem, ko nosimo petindvajset steklenic piva v zaboju domov k Zabiti. Nisem še bila pri njej, a zelo dobro vem, da živi na ulici Kurbenhausstrase, kot se ji reče ljudsko. Tam živijo sami pijanci in kurbe; tudi fotrova ljubica, no, zdaj žena, je pred poroko živela tam. Kurbenhausstrase mi ni nihče prepovedal, ker niti mami ne bi prišlo na misel, da bi jaz lahko šla tako hitro po očetovih stopinjah in pristala na istem dnu. Samo na tej kriminalni ulici sem varna pred njenim pregonom, to je zdaj moje zanesljivo kljuse.

Tla v temačni veži nizke hiše se mi zdijo nenavadno mehka, skoraj gibljiva. Zabita odpre vrata sobe, še prej pa se v zadregi obrne k nama z Ines: »Sori, smrdi po praženi čebuli ...« V mračni zatohli sobi strašita starinski visoki postelji, pa zguljen rdeč kavč in nizka mizica z miniaturnim televizorčkom. Ob vseh stenah so same temno rjave omare, ki ne pašejo skupaj. Skozi dve mali okni seva šibka svetloba. Med oknom stoji nizek star hladilnik, na njem pa zdelan koher z dvema ploščama. Vrata hladilnika so zalepljena s širokim rjavim selotejpom, ki ga Zabita glasno odlepi, ko jih odpre, in zatem

zmeče steklenice piva iz gajbe na prazne police. »Kaj stojita na pragu, usedita se na kavč!« reče v hladilnik.

Z Ines se usedeva na ukaz. Nakar ona krikne in me zgrabi za roko.

V poltemi zagledava drobno staro s cigareto v ustih, ki sedi na umazanem fotelju in gleda mali teve brez tona, postavljen sredi kavne mizice. »Boš pivo, mati?« jo vpraša Zabita in mati pokima. Zabita pred nas postavlja tople steklenice piva in jih večje sproti odpira. Na skrivaj pogledujem tla. Vem, zakaj so se mi zdela tako mehka in prožna. Tla so prstena. Ta prastara cimprana hiša preprosto stoji na steptani zemlji, ki spominja na tapisom iz plastelina. *Zabita kot zemlja*. Prav zavoham to žvepleno žaljivko, ki stokrat nadjebe smešen smrad po praženi čebuli. Zabita je dejansko živela na goli zbiti zemlji. Moja stara mama je temu rekla »pri Indijancih«.

Mati se hripavo odkašlja, nakar se začne smejati sama sebi, češ, vrag jo stiska za golšo, ko ga jebe, in vzame škatlo Milde sorte z mize ter nam ponudi. Vse tri sežemo po cigaretah. Čim prižgemo, tudi nazdravimo.

»Čigava pa si ti?« me vpraša mati. »Imaš isto krompirjasto surlo kot tisti fotograf. Da nisi ti njegova?!«

Pokimam in pogledam v zemljo pod nogami. Ne maram slišati, da sem fotografova, odkar nisem več dobrodošla v fotrovi fotodelavnici, zdaj se tam šopiri njegova žena, glupača, ki ne loči razvijalca od fiksirja. Fotografova hči, fotografova vlačuga, fotografov beemve, fotografova žena, fotografov kurac. Še zdaj je vseprisoten, kot da niti za hip ne odloži fotoaparata, kot da ni nikoli zgasnil za par tednov in se nato enostavno materializiral pri svoji ljubici. Po drugi strani pa ga ni na nobeni družinski fotografiji, že od nekdaj sva samo midve z mamo, prej ujeti kot ovekovečeni v njegovem objektivu.

»Fotografova nova frajla je iz hiše na drugi strani naše, hahaha! Ježuš, Ježuš, naj nihče ne izve, da si ti bila pri nas!« Mati si z dlanmi pokrije zguban obraz in zaigra strah. Nič me ne skrbi, ker mi je kristalno jasno, da nihče ne bo ne govoril ne slišal nič o tem, da smo tri mule sredi vročega popoldneva kadile in popivale z Zabitino fejk mami na steptani zemlji. Zabiti od smeha uide dim iz pljuč, kašlja kot star konj, Ines se presede bliže k meni, odkimavam ta stari, da me tu že ne bo nihče zasačil, Zabita nalaga steklenice piva in krompir v črtaste plastične vreče, bliže k meni, polito pivo kaplja z mize na moje kavbojke, pijana sem kot kanta. Ines me prime za roko, vstani, kot kanta, mati nam pravi, imejmo se fajn na pikniku, bliže k meni, moram se dvigniti s kavča, vstanem, in ko grem k vratom, vstanem, na steni vidim fotografijo grdega zakonskega para, začutim plastelin pod svojimi podplati, vstanem, se zamajem, to so Zabitini starši, ta posušeni moški v tridesetih in rdečelaska z visoko natupirano frizuro, morda stara le malo več, kot je Zabita zdaj. Tudi ta fotografija nosi štempelj mojega fotra. Zabita vpraša: »Tudi jaz sem gor na tej sliki, ne verjameš?« Pokaže na točko na umazanem zidu izven okvirja, približno pol metra pod mamino glavo na sliki, točko, ki naj bi bila mamin trebuh z zabitim zarodkom. Rada bi ji rekla, da sem bila s fotrom v temnici, ko je razvijal, in da se spomnim, kako so se začeli pojavljati obrisi njenih staršev, a takrat sem se šele rodila. Foter se je poštempljal po vseh stenah vseh spalnic in dnevnih sob, a vse, kar pomislim ali rečem o njem ali o najini povezanosti, se izrodi v otročjo laž.

Odlomek je iz nove kratkoprozne zbirke Škarje. Zbirka izide letos pri Založbi Škuc – Lambda.

Igor Divjak

ČE NI DIALOGA, OBSTANEŠ ZGOLJ V PRAZNINI

Nikodem Szczygłowski, poljski popotnik, publicist, novinar, pisatelj, esejist in prevajalec, ki je v rednem stiku z Ukrajino.

Z njim se je pogovarjal Igor Divjak

Na Poljsko je, odkar se je v Ukrajini začela vojna, prišlo ogromno beguncev. Tudi sam si se angažiral in jim pomagal.

Prvega pol leta vojne sem bil velikokrat v poljskem mestu Przemyśl, ki je deset kilometrov od meje z Ukrajino, tja sem šel pomagat. Takrat se je tam dogajalo veliko, to je bila ena izmed točk, prek katerih so begunci iz Ukrajine prihajali v Evropsko unijo. Przemyśl je z železnico povezan z Lvovom, veliko beguncev je prišlo z vlakom, blizu pa je tudi peš prehod čez mejo. Na začetku vojne je iz Ukrajine prišlo več valov ljudi, ki so panično bežali. Potem pa je vojna postala nekaj vsakdanjega in mnogi so ostali. V drugem valu pa so prišli begunci z vzhoda in juga države. Predvsem iz večmilijonskega Harkova, kjer je polovica mesta popolnoma uničena in je več kot polovica prebivalcev od tam odšla. Enako se je zgodilo na območju Zaporozja in Dnjepra. Še prihajajo novi begunci. Prejšnji teden so spet streljali na neko stanovanjsko hišo v Dnjepru. Nekateri se zdaj vračajo na ponovno osvobodjena ozemlja. Veliko pa je tudi takih, ki iz različnih razlogov ne morejo oditi, na primer starejši. Dosti beguncev bo najbrž tudi ostalo na Poljskem.

Pogosto pa si tudi na ukrajinski strani, predvsem v Lvovu. Kakšne so razmere v mestu, ki je oddaljeno od bojišč?

Kakšno je kulturno in družabno življenje? Vem, da so pozimi imeli hude težave, ker jim je primanjkovalo elektrike.

Po eni strani se trudijo, da bi se življenje nadaljevalo. V šolah poteka pouk, odprte so kavarne, tudi trgovine. Težko bi rekel, da tam blaga občutno primanjkuje. Po drugi strani pa jih vsak teden obstreljujejo in imajo velike težave z elektriko, pa tudi z vodovodom, kanalizacijo, javnim prevozom, cel kup infrastrukturnih težav. Energijo v Lvov dovajajo s severa, samo mesto zdaj lahko zagotovi le 20 odstotkov potrebne energije. Trgovine in kavarne uporabljajo

električne generatorje. Odprti so lahko le tisti šole in vrtci, ki otrokom ponujajo zaklonišče. Protiletalski alarm se tudi v Lvovu oglasi vsak teden. Čeprav je daleč od fronte, se je Rusija usmerila v napadanje tamkajšnje infrastrukture, območje pa napadajo tudi zaradi tega, ker gre skoraj vsa pomoč za Ukrajino čez poljsko-ukrajinsko mejo. Veliko manj pomoči prihaja skozi Romunijo in Slovaško.

Razmere so videti brezizhodne. Nič ne kaže, da bi bila Rusija pripravljena popustiti in se umakniti, Zahod pa se prav tako ni pripravljen pogajati. Ukrajini pomaga z orožjem, in ta ima seveda vso pravico, da se brani. A nikjer ni nobene težnje po dialogu, iskanju mirovnega sporazuma.

Težko vidim razlog za sporazum. Tudi če bi se vzpostavil dialog, bi morali razumeti, kakšen je cilj te vojne. Osebnost ga ne razumem. Če bi me vprašali, kakšen je cilj, nimam odgovora na to vprašanje. Najbolj navaden odgovor bi bil, da si hoče Rusija Ukrajino podrediti, a kako ji pri tem lahko pomaga vojna? Po mojem gre vse ravno v nasprotno smer. Pred vojno je bila ukrajinska družba zelo pluralistična in Rusija je imela možnost, da je to izkoriščala, tudi tako, da je korumpirala politiko. Težava je bila v tem, da je ruski režim popolnoma kleptokratičen in da to, kar je Rusija ponujala Ukrajini, ni bilo atraktivno. Veliko Ukrajincev je na primer delalo na Poljskem in videli so, kakšna je razlika med obema sistemoma. Ruska propagandna mašinerija je zgradila orwelovski svet.

Če se spomniva časa, ko je bila vojna na območju nekdanje Jugoslavije, so takrat neprestano potekali mirovni pogovori, ki so jih vodile Evropska unija in ZDA. Čeprav so bila pogajanja večinoma neuspešna, kakih 20-krat se je podpisal mirovni sporazum, je očitna razlika v tem, da zdaj ničesar takega sploh ni. Takrat je celo OZN na vojno območje poslal mirovne enote.

Težava je tudi v tem, da reakcija ruske družbe ni bila prava. Lani spomladi je veliko ljudi pričakovalo protivojne proteste v Moskvi in Sankt Peterburgu, a tega je bilo zelo malo, družba se ni prebudila. Ruska družba je zelo izolirana

Nikodem Szczygłowski

Foto: osebni arhiv

od sveta, ne zaradi zaprtih meja, kot je bilo v času Sovjetske zveze in hladne vojne. Meje so odprte že 30 let, a ni prave želje po dialogu. Če vzpostavim primerjavo med Slovenijo in Hrvaško: tudi tu sicer ni pretirano velikega zanimanja za to, kaj se dogaja v družbi, ki obstaja dve uri vožnje od Ljubljane, a vseeno vedno nekaj veš. In vedno razumeš nekaj hrvaško. In tudi Hrvati razumejo nekaj slovenščine in nekaj vejo o Sloveniji. Dialog med Slovenci in Hrvati je mogoč. Med Rusi in Ukrajinci pa je to nemogoče. V Rusiji ukrajinska kultura in jezik nista dobro poznana. Pa je Ukrajina najbližji ruski sosed. A ruska propaganda pravi, da gre za en sam narod. Jezika sta si res precej blizu, sicer malo dlje kot hrvaščina in slovenščina, a dialog je vedno mogoč, če poskušaš, če narediš korak proti drugemu, prebereš nekaj besedil v ukrajiniščini, poslušaš radijsko oddajo v ukrajiniščini ... Če pa dialoga ni, obstaneš zgolj v praznini.

Se kot Poljak zaradi vojne čutiš ogroženega?

Lani spomladi se je veliko ljudi čutilo ogroženih. Nihče ni vedel, kako se bo to nadaljevalo. Potem pa smo opazili, da je ruska vojska v slabem stanju in da jo je Ukrajina sposobna ustaviti. Začeli smo se počutiti varnejše. A vojna je prinesla druge težave. Predvsem imamo begunsko krizo, Poljska ima tudi eno izmed višjih inflacij v Evropski uniji, pa tudi hudo nepremičninsko krizo. Težavam, ki jih je prinesla vojna, se ne da izogniti, ne moremo se pretvarjati, da vojne ni.

Nekdo mi je enkrat reku, da so ob nedeljah pr kosilu jedl župo pa osmrtnice poslušal. Kao bivša juga fore. In kok je blo to dobr. Čeprov ne štekam čist zares kaj točno ti mora narest v glavi, da ti je fora osmrtnice poslušat. In to je ful nostalgija. Brt moj, a si ti kdaj slišu za radio Velkaton?! Furaš se v zabačenem bosanskem selu s fotrom v njegovem golfu, k mu komi delajo bremze. V ozadiju pa tist znan „Slušate radio Velkaton“... osmrtnica k traja 20 min. Ker mora car prvo povedat, da je bla oseba v cvetu mladosti (samo 94) in pol naštet celo družinsko drevo te osebe, brez da udihne. Najboljši del tega je ubistvu to, da pol ta isti car tri sekunde po tem, ko je citiru osmrtnico... prodaja tele, bukova drva, audija letnik 1706 k nov, babico, paprike in use ostalo živo in mrtvo. A se vi zavedate, ker krep je bil to, sploh ko smo bli otroci. Sedel smo v kuhni cele dneve in poslušat, kako model traži ljubau pa za kok mark se prodaja kožo. Največja fora je to, da je ta radio še v obstoju. Kakšna nostalgija torej! Lahk v minuti žalujem za hrčkom IN prodam bratranca. Še vedno!

Slišanje glasov:

CROSSBONES – POKOPALIŠČE ZA IZOBČENE

Crossbones je spominski park na južnem delu Londona, kjer so pred 30 leti našli kosti več kot 15.000 oseb, ki so živele v času med 12. in 18. stoletjem. Gre za ljudi, ki jih je takratna družba izobčila iz takšnih ali drugačnih razlogov ter pokopala njihova trupla na neposvečeni zemlji brez kakršnega koli zaznamka ali spomina.

022
KRALJI
ULICE

Trupla

Foto: osebni arhiv

Ta del Londona, južni breg Temze, je bil dolgo – od srednjega veka pa vse do konca 19. stoletja – najrevnejši in najtemačnejši del Londona, prostor izven zakona. Na tem območju so med drugim pod okriljem winchestrskega škofa delale tudi spolne delavke, ki so jih imenovali winchestrske gosi. Ves čas so pravzaprav delale za cerkev in ji plačevale davke, a njihovo delo je bilo označeno za greh in jih zato niso dostojno pokopavali. Podobno tudi druge revne in izobčene osebe. Na majhni zakotni površini so tako stoletja nalagali trupla, katerih kosti večinoma pripadajo ženskam in otrokom.

Gosi

Foto: osebni arhiv

Sredi 90. let prejšnjega stoletja se je pisatelju Johnu Constablu v vizijah pojavila gos, ki mu je pripovedovala o zgodbah spolnih delavk in drugih oseb s tega območja. Iz teh vizij je nastala knjiga zgodb, poezije in dramatike. Gos je postala glavni simbol spominskega vrta in zaščitnica vseh izobčencev.

Trakovi/povezava

Foto: osebni arhiv

Prijatelji Crossbonesa je neformalno združenje spolnih delavk in delavcev, umetnic in umetnikov, aktivistk in aktivistov ter vsakršnih izobčenih oseb. Prostovoljci tega združenja danes skrbijo za vrt, vsakega 23. dne v mesecu pa se pred vrati v Crossbones srečujejo in b(e)di. Bdenje je sestavljeno iz petih krajših obredov. Eden izmed obredov je tudi privezovanje pisanih trakov na ograjo vrta kot simbol povezovanja med različnimi svetovi, med različnimi skupinami ljudi in tudi med življenjem in smrtjo.

Transangel

Foto: osebni arhiv

V vrtu so dobrodošli vsi, ki se počutijo tako ali drugače zavržene. Transosebe so denimo predlagale postavitev transangela v podporo in v spomin vsem transosebam, ki jih družba zatira ali jih je zatirala.

Samomor

Foto: osebni arhiv

V enem delu vrta je kotiček, posvečen temi samomora. Povabljeni smo, da se usedemo in se povežemo z osebami, ki so storile samomor, ter dejstvom, da je samomor vedno družbena zadeva in ne zadeva posameznika in njegovih bližnjih.

Več na <https://crossbones.org.uk/>.

Bedenja sta se (v okviru izvajanja projekta Umetnost glasov) udeležila izobčenca Maja in Norbert Sven.

ČISTI RAČUNI, REVNI PRIJATELJI.
MILAN FRIDAUER – FREDI

MARGINALEN

Kdo si?

Kdo si ti, ki bos s kolesom voziš po Ljubljani?

Kdo si ti, ki pogled umakneš, ko obraz ugledaš znani?

Kdo si ti, ki z iglo v roki obležiš na omamni strani?

Otrok si.

Otrok si zatrte, nečloveške, hladne in krivične družbe.

Otrok si družbe, ki žrtev materialne je okužbe.

Otrok si družbe, ki ceni tiste le, ki lepe imajo službe.

Človek si.

Lahko bi mož bil neki ženi, a te upornost je vodila.

Lahko poljubil bi otroke, če te družba z normami bi ne ubila.

Lahko ponosno stopal bi, če družba ne bi denarja le ljubila.

Neprilagojen si.

Morda upornik si z razlogom, ki druge ni imel izbire.

Morda potisnjen, da brezdomne ubiraš tire.

Morda zaznamovan, ker sprejeti nočeš družbene manire.

Duša si.

Vem, da v sebi nosiš goro slinaste grenkobe.

Vem, da te boli, ker družba materialne le slavi sladkobe.

Vem, da želiš, da duša bi olajšala, izprala vse tegobe.

Vreden si.

Le da izpolnil nisi družbenih pričakovanj.

Le da v očeh drugih marsikdaj si bil zaničevan.

Le da potencial ni tvoj bil nikoli prepoznan.

Ana

Foto: Sandra Požun

V ŽIVO Z DETOKSA

Živijo, Jean, kako ste na Kraljih? Pozdravi vse zaposlene na Pražakovi: Kato, Ireno, Mašo ... Jaz sem v redu, sedaj sem na polodprtem oddelku na Razorih, tam bom še do konca aprila. Malo ti bom opisal, kako poteka program. Upam, da boš znal prebrati moje krace.

Zdravljenje tu delimo na tri dele. Sprejemni, detoks in polodprti oddelek, tj. 3 + 6 + 8 tednov. Podpisal sem celoten program in imam še pet tednov do konca. Pred prihodom na sprejemni oddelek je treba še v podporno bolnico in na individualne razgovore. Tam te terapije pripravljajo za sprejem. Opazujejo tvoje vedenje: če si dosti motiviran za vstop, kakšen je tvoj odnos do zdravljenja, ali lahko jemlješ samo terapijo, ki ti je predpisana, in preverjajo, če redno obiskuješ podporno bolnico. Tako da jih veliko sploh ne pride do sprejemnega oddelka. Ker sem bil zelo motiviran, sem bil tudi dosti hitro sprejet.

Sprejemni oddelek je zaprti oddelek, kjer se privajaš na pravila: na hišni red, na odnose s sopacienti in terapiji ter na pravila sodelovanja na skupinah. Je dokaj strog režim, saj je zelo veliko opozoril, a le tako lahko nekaj spremeniš v svojem vedenju. Po treh prejetih opozorilih sledi izključitev, tako da že na tej točki precej pacientov prekine zdravljenje. Na tem oddelku se začneš privajati, da lahko govoriš o sebi, o svojih čustvih, o svojih težavah in o svojih odnosih do drugih. Pri nas odvisnikih je največji problem naše vedenje, zato se v programu z njim soočimo, kar je zelo pomembno za našo nadaljnjo abstinenco. Sprejemni oddelek ima tudi nekaj pomembnih skupin, kot so jutranja terapevtska skupina, kjer vsi povemo, o čem smo razmišljali čez dan, če nam je upadla motivacija, če smo imeli željo po drogi, najbolj pa o svojih čustvih, ki smo jih prepoznali, in kaj bomo »naredili« z njimi. In še kakšne skupine so vmes, s tem se zapolni dan.

Po treh tednih si sprejet na detoks. Tu program traja najmanj šest tednov, jaz pa sem bil zaradi krize notri sedem. V tem oddelku naj bi se detoksirali od vseh psihoaktivnih snovi, zato je to fizično najtežji del zdravljenja. Tukaj je že malo več skupin in jutranjo skupino vodi vodja pacientov, ki je določen za spoštljivo komunikacijo. Pogovor poteka z dvigom rok, nato se počaka, da ti da vodja besedo. Na tem oddelku delamo več na sebi, še posebej v fazi krize. Poglobljeno odkrivamo svoje vedenje, impulzivnosti, vzkipljivosti, zmožnost reševanja problemov, sodelujemo s sopacienti, izpostavljamo sebe in druge itn. Na ONZ-skupini (osebni načrt zdravljenja) predstavimo svoje kratkoročne cilje in kako oz. na kakšen način jih bomo izvedli v šestih tednih. Zelo pomembna je tudi likovna dejavnost, ko delamo nekaj, kar nam ne prija, a moramo iti preko tega, saj tudi v življenju dostikrat naletimo na stvari, ki jih moramo opraviti, čeprav nam ne ustrezajo – pa še sodelujemo v skupini, kar je tudi zelo pomembno. Ko opraviš detoksikacijo in si vsaj nekaj naredil na sebi, si premeščen na polodprti oddelek na Razorih, če pa terapiji menijo, da moraš še kaj postoriti na sebi, ti lahko program podaljšajo in te na to tudi opozorijo.

Zadnja faza je torej polodprti oddelek na Razorih. Tukaj se manj ukvarjamo s kršitvami in zelo intenzivno delamo na sebi: na svojem vedenju, kako preprečiti napačne odzive na svoja

L-King

čustva, kako jih prepoznati, kaj narediti z napačnimi mislimi, kako jih preusmeriti ali preprečiti, da jih ne potenciramo. Tudi tu je jutranja skupina zelo pomembna. Sodelujemo pacienti in tudi po več terapijev, zelo veliko govorimo o sebi in se tudi zelo poglobimo vase, kar je včasih manj ugodno, a tudi to je del zdravljenja. Zelo dobra skupina je tudi preventiva recidiva, kjer spoznamo zase rizične situacije, ki so lahko posledica zunanega ali notranjega vpliva. Jaz sem imel in imam še vedno težave s svojo jezo in vzkipljivostjo. In sem tudi veliko naredil na tem. Ko človek spreminja svoje vedenje, spremeni tudi razmišljanje. Še ena zelo pomembna skupina je mišljenje in čustvovanje. V njej odkrivamo svoja čustva, na katera prej nismo bili pozorni, sedaj pa se navajamo, da jih prepoznamo in da se primerno odzovemo na njih. Tudi čustva so lahko zelo rizičen dejavnik – tako pozitivna kot negativna. Celoten program je zelo dobro sestavljen, in če se ga držiš in sodeluješ, imaš veliko možnosti za nadaljnjo abstinenco. Veliko ljudi ima močno zunanjo motivacijo za abstinenco, kot denimo sodišča, družino, službo, kar je po eni strani dobro, a le če najdemo svojo notranjo motivacijo. Ker če se gre nekdo zdraviti, ker mu bo oče kupil avto, je velika verjetnost recidiva, saj bo težko našel svojo motivacijo in ne bo sledil programu, kot je treba.

Sem v zadnji fazi zdravljenja in menim, da sem kar nekaj stvari naredil na sebi. S programom sem zadovoljen, saj sem veliko pridobil v njem. Resda je kratek, a je zelo intenziven visokopražni program. Odpustu sledi še dnevna bolnica, ko se privajaš na zunanje življenje, ki je dober nadaljevalni program, še posebej za tiste, ki ostanejo v istem okolju. Jaz je ne bom obiskoval, saj imam druge cilje. To je moja izkušnja in je zelo pozitivna. Včasih se celo zahvalim, da obstaja tak program, zatorej hvala!

MP

V TEMI OMAME

Ko sem bila še aktivna odvisnica, sem živela v temi omame 17 let in pol. Nisem znala živeti brez heroína, kokaina, metadona, najhuje pa je bilo, ko sem na koncu padla še v »dovoljena« zdravila – benzote in uspavala. Vsak poskus, da bi abstinirala, mi je spodletel, ne spomnim se, kolikokrat sem poskusila v vseh teh letih, ampak nikoli nisem dolgo ostala čista. Na koncu sem obupala, verjela sem, da mi ne bo nikoli uspelo. Ni je stvari, ki je ne bi počela za drogo! Bolelo me je, da sem si delala take grde stvari, sovražila sem se, a tega nisem hotela čutiti, zato sem si odmerke višala, nikoli mi ni bilo dovolj.

Ni me zanimala hrana, za zdravje mi ni bilo mar, večkrat sem pristala na urgenci, najmanj dvakrat letno, bila sem na robu smrti. Hudo mi je, ko se spomnim, kako so se zdravniki trudili za moje življenje, še posebej dr. Lejko z Infekcijske. Bila sem tudi v psihiatrični bolnišnici v Polju in trikrat na detoksu. Bolelo me je, da sem uničevala vse okrog sebe, a sem krivca za svoje stanje ponavadi iskala drugje. Kljub vsemu sem v sebi še vedno čutila željo: »Če umrem, hočem umreti čista, nočem se navlečena posloviti od življenja!« In kadar sem malo prišla k sebi, me je pregnjala misel: »Vzemi se v roke, otroka imaš!«

Zdaj mi je končno uspelo, čista sem kot solza. Najprej sem končala tri mesece in pol programa na DTO-ju in šest mesecev dnevne bolnice, ki jo nameravam še naprej obiskovati, dokler ne dobim službe, potem pa bom sodelovala v posebnem bolnišničnem programu.

Prihod v Narcotics Anonymous

V NA sem prišla z enim od sopacientov z DTO-ja. Že prej sem slišala za ta program in občudovala sem punce, ki jim je uspelo abstimirati. Preden sem prišla na prvo srečanje, sem si mislila: »Kaj bom jaz tam, tam so sami narkomani!« A sem že na prvem srečanju spremenila mišljenje, poleg mene so sedeli čisti ljudje! Opazovala sem jih in občudovala. Že na prvem srečanju sem vedela, da sem na pravem mestu, da sem spadam. Dobila sem motivacijo za abstinenco, mislila sem si: »Če je njim uspelo, lahko uspe tudi meni!« Veliko sem se naučila iz izkušenj drugih, »zabili« so mi v glavo: da ne gre vse na hitro in takoj – počasi se daleč pride; da če vzamem drogo enkrat, to ni enkrat, ampak je tisočkrat – eden je preveč in tisoč jih ni dovolj; da se trudim sprejeti, česar ne morem spremeniti; da spremenim, kar lahko; in najpomembnejše – samo danes se moram truditi, da ostanem čista.

Imaš težave z drogo?

Morda ti mi lahko pomagamo ...

041 861 776

Narcotics Anonymous

www.na-slovenija.org

Všeč mi je, da nisem več sama, da imam podporo ljudi, ki me razumejo, ki me spodbujajo, in da tudi jaz zdaj spodbujam novince. Seveda program deluje šele, ko si priznamo, da smo odvisniki, da smo pred drogo nemočni, da sami ne zmoremo abstimirati, in predvsem, ko si dovolimo biti iskreni, odprtega duha in pripravljeni.

Moje življenje zdaj ni več prazno. Srečna sem in hvaležna, da imam skupino ljudi, ki je zdaj moja družina. Brez programa NA bi se moje življenje odvijalo po starem ... do smrti. Ko me prime goreča želja po drogi, pomislim, kaj bi mi prinesel ta odmerek. Spreminjam način življenja in navade, skrbim zase in dobrovoljno pomagam drugim, duhovno rastem in sem srečna in zadovoljna. Nisem več sama in nikoli ne bom, vedno se bo našel kateri od naših članov, kadar koli, ponoči ali podnevi, ki mi bo razsvetlil temne dni. Hvala Bogu, da sem vstopila v sobo, kjer potekajo skupinska srečanja, in tam našla sebe. In da živim ter se spreminjam na bolje.

Anonimna

025
KRALJE
ULICE

IN MEMORIAM: DRAGEC

Dragec, mali vragec

Čeprav si mojo pomoč zadnje čase redko potreboval, si zaradi osamljenosti pogosto poklical. Iskreno, nisem bila vedno pri volji za en in isti pogovor in šale, ki sem jih znala že na pamet, a sem vedela, koliko ti pomeni teh pet minut, saj bi lahko tebi bližnje osebe prešela na prste ene roke. Vedno sem se spraševala, kje so vsi tvoji, saj v zadnjih letih nisi imel več nikogar. Medtem ko reflektiram, se sprašujem, ali si zanimal za dokumente, ko sva se zmenila, da jih prineseš, samo zato, da se še enkrat vidiva? Nazadnje sva se slišala, ko si me poklical, da bi me obvestil, da imaš rojstni dan. Zmenila sva se, da greva na kavico, a si žal pred tem odšel. Vem, da se sprašuješ, če sem jezna nate (ker si me zaradi mojega glasnega govorjenja in svojih težav s sluhom to vprašal čisto vsakič), a verjemi, da nisem. Jezna sem

samo na vse ljudi okoli tebe, ki so te pustili na cedilu, da si na stara leta ostal tako zelo sam.

Katja Muršič

Dragca, kot smo ga vsi klicali, sem spoznala, ko je še živel na Knobleharjevi. Skoraj popolnoma vsakič je prišel na naš termin za skupno druženje z iskrico v očeh in vprašanjem: »Bomo igrali človek ne jezi se?« Zaradi njega smo celo izumili kratico za to igro – ČNJS –, da ni bilo treba vedno navajati njenega dolgega imena. Dragec je igro jemal skrajno resno, zdaj jo vidim kot odsev vsega v njegovem krogotoku. Dragec je namreč jemal resno vse in se držal točnega ritma in reda, pa najsi je šlo za kofetkanje z nami, termin pri zdravniku, kosilo v gostilni Pod strehco ali pa nakup palačink v trgovini.

Foto: Katja

Vse to je nekako nadomeščalo manko svojcev, nekrog bližnjih ljudi. Ob preselitvi s Knobleharjeve nas je zato kar skrbelo, da bo še ob družbo sosedskih prijateljev, a se je kaj hitro znašel. Po svoje, trmasto in prisrčno.

Maruša Ivančič

Kraljevi recenzor:

KNJIGA: JEDRT MALEŽIČ – KRIŽCI, KROŽCI

Kresni večer je letos zgodaj, znesite les, prižgite kres, imenujte zmagovalko. Jedrt Maležič je namreč spisala roman, ki se bo morda komu zataknil, ker je glavni lik razočarana, depresivna in na travo mahnjena lezbiška zapuščena mama, ampak komur se bo zataknil, nima posluha za umetnost. Avtorica dveh udarnih noveleskih zbirk, Trdoborcev in Bojnih barv, se je po mojem z obema romanoma nekoliko lovila, kalibrirala je instrumente za popoln let. In evo. Giga je neskončno zoprna »junakinja«, tudi dobesedno nevarna, saj zakuha incident, ko v lokalu premlati lastnika, novega fanta svoje nekdane velike ljubezni, s tem pridela tudi prepoved približevanja svoji hčeri in se lahko dosledno scmari na vrhuncu svojih napačnih odločitev – in prav ji bodi. Po tem udarnem šoku pa pripoved korak za korakom krene nazaj, v Gigino premlevanje, kako je lahko vse šlo narobe, če je vendar živela v večni in zgolj v čudovit sončni zahod usmerjeni zvezi. Odlika romana je v tem, da razpad zveze dveh žensk načara s silo, ki odpre rane vsem onim, ki so nam kadar koli razpadle zveze, ko smo se vnaprej obsojeni lovili za prhke slamice in se spraševali, kako hudiča se je gora zvalila prav na nas, ko vendar ... Evo, ta občutek je Jedrt Maležič skozi oči nemogoče Gige, pri

kateri se težko izognemo misli »pa saj je gotovo vse sama zakuhala«, uspelo zadeti z nečim, zaradi česar se knjižne police šibijo. In to s preprosto zgodbo o ljubezni. Avtorica dodatno nabarva še po eni strani absurdno ždenje v (domnevam) ljubljanski lezbični sceni, ki je popisana cinično, a literarno korektno, saj razočarana Giga o nikomer ne more misliti drugače kot vse najslabše, po drugi strani pa že kar boleče ostro ljubezen do izgubljenega skupnega otroka, ki sta ga ženski ne samo čakali, zanj sta se tudi javno izpostavili in nosili fano istospolne starševske ekipe v brk konzervativnemu idiotizmu. Da ne omenjam jezika. Ne vem, ali je v uporabi pomiselne izreke na Slovenskem kdo kos Jedrt Maležič. Da bar. Bi rekel, da trenutno nima konkurence. Verjetno gre za prevajalske ostružke, ko avtorica med dnevno pezo valja po glavi jezikovne lego kocke. Kakor koli, predvsem v prvem delu, ko je to še smotno, je preja gosta kot kaka Heglova razprava, a v pozitivnem smislu, vsaka beseda stoji kot droben spomenik avtorici, kasneje se čudovita igrivost umakne, saj tudi tema (iskanje izgubljene ljubezni in smisla) pretehta, jezik se nekako umika pomenu, tam ni več prostora za stilistično zajebancijo. In ne slepimo se, danes romani ne

izhajajo s spremnimi besedami, dan današnji smo vsi brihtni ko marele in ne potrebujemo, da nas nekdo vodi za roko. Da Križci, krožci prihajajo s spremno besedo, in to s spremno besedo Darje Zaviršek, ni kar neka kaprica. Skratka prinesite baklo, kresnik je gotov in pečen. Tako sem vesel, kot bi imel (pa nimam) še jaz kaj zraven. Huronske čestitke, draga Jedrt.

Tone Vrhovnik Straka

SNG OPERA IN BALET LJUBLJANA: GISELLE

SNG Opera in balet Ljubljana je v Cankarjevem domu uprizorila baletno igro Giselle, zimzeleno upodobitev, ki navdušuje občinstvo vseh starosti. Ta očarljivi glasbeni in plesni spektakel, ki ga je komponiral francoski skladatelj Adolphe-Charles Adam v prvi polovici 19. stoletja, pripoveduje zgodbo o mladem dekletu s podeželja, ki se zalubi v princa, a odkrije, da je zaročen z drugo izbranko. A kljub zlomljenemu srcu Giselle vztraja. Eden najlepših vidikov je način, kako občuduje in interpretira pestrost dogajanja okoli sebe. Ustvarjanje skozi umetnost plesa prikazuje različne kulture in tradicije ter združuje izvajalce iz različnih okolij, ki pripovedujejo univerzalno zgodbo o ljubezni in izgubi. Ne glede na to, ali ste baletni navdušenec, umetnik ali novinec v tej umetniški obliki, je Giselle predstava, ki si jo morate ogledati. Ob njej se boste počutili navdahnjene in napolnjene. V svojem temelju zgodba poteka okoli sanjarjenja o preprosti, skoraj idealni najstniški ljubezni, ki med celotno zgodbo sledi edinemu idealu – ljubezenski zvezi med partnerjema. Skozi prizmo osupljive koreografije, usklajene s poskočno glasbo, odrsko delo prikaže pomanjkljivosti in attribute človeških čustev, od radosti prve ljubezni do bolečine zlomljenega

Foto: Robert Balan, SNG Opera in balet Ljubljana

srca in izdaje. Z brezčasnimi čustvenimi temami in izvrstno izvedbo absolutno ostaja priljubljena klasika po vsem svetu. Cankarjevemu domu se zahvaljujem za podarjeno vstopnico.

Lučka Zvonček

KINODVOR: MOONAGE DAYDREAM (DAVID BOWIE)

Film se brez kakršne koli zadrege vrže v Bowiejevo najbolj divje obdobje odrasčanja, to je obdobje Ziggyja Stardusta in spremljajočega benda The Spiders from Mars, ki se Ziggyja sicer trudi dohajati, a kaj, ko je mladenič taka sila, da je ni mogoče obrzdati. Film ali, bolje rečeno, prizori brez očitnejših cezur prehajajo iz enega v drugega, kar deluje kot glasbeno potovanje na prijetnem tripu. Doživimo tudi narcisističnega in tragičnega The Thin White Duka, ki v nekem izseku iz intervjuja prizna, da mu je Los Angeles odvraten, a se je ravno zato za nekaj let preselil tja, da bi opazil v svojem ustvarjanju, če se bo zaradi tega kaj spremenil, in druge alter ege.

Dobri dve uri je gledalec podvržen »flešem« iz njegovega življenja. Ne manjka koncertnih nastopov, filmov in intervjujev, ki jih ves čas spremlja Bowiejeva glasba. Mojstru je dovoljeno, da se predstavi popolnoma sam, no, morda z nekaj podpore in usmerjanja režiserja Bretta Morgena. Podana je celovita podoba nekoga, ki je bil večni iskalec. Bistva življenja, meje, sebe. Na

Vir: Kinodvor

svoj račun pridejo tako oboževalci kot tisti, ki se z umetnikom srečajo prvič ali pa ga poznajo preko mitov. Davida Bowieja že nekaj let ni več med nami, a v resnici ne more nikoli umreti. Njegova neznansko seksi podoba in glas še vedno burita duhove in dvigata kocine tako fantom kot dekletom. Ker je to recenzijo nemogoče objektivno zaključiti, bom napisala tri zaključne stavke:

1. David Bowie nam je vsem lahko hvala za večni navdih.
2. Ta krajši sestavek je na svoj način tudi ljubezensko pismo DB-ju.
3. Najprej je David Bowie, potem dolgo nič, potem pa spet David Bowie.

Ogled filma je obvezen!

Kaja Rožman

Najavi:

28. JAZZ CERKNO, 18.–20. 5.

Nam, rednim obiskovalcem enega najbolj butičnih jazz festivalov na svetu, se vedno zdi, da je leto predolgo. Festival se še dobro ne konča pa že debatiramo »komaj čakam drugo leto« in »komaj čakam, da se začne, še dva meseca, še en mesec, še par dni, se vidimo«. In zdaj je pred vrati 28. izvedba festivala Jazz Cerkno, ki bo na Star plac spet pripeljala ves svet. Domači in tuji glasbeniki nam bodo razgrnili paleto sodobnega jazz, v kateri se žlahtna preteklost preliva s sodobnimi tokovi in inovacija sreča tradicijo. V glavnem programu se bo zvrstilo deset koncertov zasedb iz 13 držav in Slovenije, in kot se za cerkljanski festival spodobi, bo glasba karseda inovativna. Nastopili bodo trio Disorder at the Border z Zlatkom Kaučičem, dvojec Otomo Yoshihide in Chris Pitsiokos, The Attic, Šalter Ensemble, Jure Pukl s kvartetom ANoRoK in trobentačem Ralphom Alessijem, pianistka Aki Takase in kvintet Japanic, Ana Kravanja in Elisabeth Harnik, Tiger Trio, dvojec Elias Stemeseder in Christian Lillinger ter turško-grški trio Konstrukt s saksofonistom Rodrigom Amadom. Se vidimo v Cerknem!

39. MEDNARODNI FESTIVAL DRUGA GODBA: PAMETNE GODBE

Ljubljana, 22.–30. 5.

Festival Druga godba, ki so ga letos podnaslovili »Pametne godbe«, je hkrati tudi generalka za njegovo 40-letnico. Čaka nas osem izvrstnih koncertnih festivalskih dni, ki bodo potekali na devetih odrih na štirih koncertnih prizoriščih. Izbor obsega 20 izvajalcev, ki bodo uprizorili 22 nastopov. Prihajajo iz 18 držav s petih kontinentov. Čeprav v programu izstopa ime Mariza, ki je tako kot puščavski kitarski virtuoz Vieux Farka Toure povratnica na festival, pa se v programski ponudbi aktualna in pomembna glasbena imena dobesedno prerivajo med sabo za večjo pozornost. A to bolj kot imena narekuje umestitev vsebine v najprimernejše prostore, da bi se umetniški dar glasbenic in glasbenikov lahko najbolje izrazil in najlažje dosegel občinstvo. Omenimo vsaj del nastopajočih: Damon Locks & Ken Vandermark, Esinam & Sibusile Xaba, Faizal Mostrixx, Harmelologic, Kadinelia, La Chica, Liliane Chlela, Meridian Brothers, Poil Ueda in Teis Semey Quintet. Več informacij najdete na spletni strani Druge godbe.

Zbral in uredil: Jože Balas, Foto Note

SPREJEMNA SOBA ŠT. 45

028
KRALJI
ULICE

Tisto popoldne, ko je Silver grajal cigane na sprehajalnem dvorišču pripora na Povšetovi 5, je v sobo po odklepanju vrat sprejemne sobe št. 45 v spremstvu paznika vstopil Cigan. S Silverjem sva se pogledala, nato sem mu v šali dejal: »Danes pa nimaš sreče.« Takoj me je razumel in tudi Cigan je razumel moje besede. Četudi jih morda ni razumel v tistem trenutku, pa jih je razumel, ko se Silver ni niti premaknil iz svoje postelje, da bi sprejel ponujeno roko velikega Cigana z dolgimi lasmi, spetimi v čop. Le ošvrknil ga je s svojim Bruce Lee pogledom.

Ko to zapisujem, se v sebi smejim in dvomim o svoji prisebnosti, saj se dobro počutim v priporu, medtem pa s sprehajalnega dvorišča še vedno prihajajo grožnje vpletenih v tisti mali pretep, ki me je spravil v sprejemno sobo št. 45. A sem se nehal obremenjevati s problemi, ki me pestijo in na katere v tem trenutku nimam vpliva. Sprostil sem se, se posvetil pisanju in sprejel tragikomično dogajanje, ki je v priporu prisotno. Še sam sem ga začel spodbujati in se prepustil toku. Storil sem vse, kar sem lahko, da si izboljšam možnosti za kakovostnejše preživljanje časa. Cigan naju je sicer res lepo pozdravil in je bil za povprečnega cigana v priporu zelo olikan. »Blaž,« se je predstavil, in že po nekaj besedah sem vedel, da je Ljubljčan. To ga je presenetilo, razložil sem mu, da sem ga prepoznal po naglasu in izboru besed. Kmalu sem ugotovil, da je prvič v priporu, ker me je spraševal na zaporniško laičen način o razlogih, ki so me spravili v sprejemno sobo št. 45. Ogibal sem se odgovarjati

natančno in sem svojo zgodbo naredil nezanimivo. Bolj me je zanimalo, kaj je njega pripeljalo v pripor. Cigani so običajno v priporu zaradi kraje. A Blaž tu ni pristal zaradi kraje. Ni treba veliko, da mi je človek všeč. Dovolj je, da ima nekaj osnovnih človeških lastnosti. Dovolj je, da ni vsiljiv, da se zna lepo pogovarjati, ne psuje preveč grdo in prepogosto ter navzven kaže urejenost, katere osnova je higiena. Vsakogar, ki je prišel v sobo, smo vedno poslali pod tuš – če tega ni storil sam, ko je paznik vprašal, če želi pod tuš. Nekateri so se tega otepali. Tisti, ki smo že bili v sobi, ne moremo vedeti, kdaj se je novinec zadnjič tuširal, in tudi sami smo šli skupaj z njim pod tuš, da je to lažje storil, če je bilo potrebno. V teh natrpanih prostorih je higiena nujna. »Žena me je zapustila,« je začel svojo zgodbo. »Kar spakirala je in šla k ljubčku,« je nadaljeval. »Preveč sem pil, odkar sem ostal brez službe. Več kot trideset let sva poročena in imam jo rad. Sploh nisem vedel, da ima ljubčka. Sicer je pravila, da ji moje početje ni všeč, a jaz je nisem slišal. Poskušala mi je pomagati. Rekla mi je, naj se spravim k delu, naj pospravim okoli hiše in naj manj pijem. Nazadnje sem bil zaposlen pri Darsu. Tudi serviser bele tehnike sem in že s tem bi se lahko toliko zaposlil, da ne bi pil. Lahko bi pospravil okrog hiše. Pijača me je zavedla in zdaj mi je žal. Še vedno jo ljubim in rad bi jo dobil nazaj. Nisem ravnal prav. Nikoli nisem bil nasilen ali žaljiv do nje, spoštoval sem jo in ona mene. Ne vem, kaj mi je bilo, da sem jo poklical po telefonu, jo vabil nazaj in ji potem, ko me je zavrnila, začel groziti. Ko sem jo poklical, sem bil pijan, in to

Foto: Stevepb

bolj kot običajno. Ljubček jo je nagovoril, da je poklicala policijo in grožnjo prijavila. Zagotovo je sploh nima rad in je lovec na starejše ženske in jo bo le izkoristil in nato zapustil. Nato sem dobil vabilo, naj se zglasim na viški policijski postaji. Tam so me aretirali in odpeljali v pripor v Moste. Kdo bi si mislil? Ženske so zdaj zaščitene kot najbolj ogrožene živalske vrste, še bolj. »Poslušal sem ga brez prekinjanja, mu dajal znake, da ga poslušam, in ko se je ustavil, komentiral: »Ja, alkohol je kurba. Začel sem ga uvrščati med trde droge.« Z Blažem sva potem igrala šah in karte. Naslednji dan je bil premeščen v drugo sobo, saj je sprejemna soba namenjena le sprejemu, kakor pove že njeno ime. V njej običajno prespijo priporniki le eno noč. Tisti, ki vanjo pridejo v petek in včasih tudi čez vikend, v njej ostanejo običajno do ponedeljka. Jaz sem izjema. Za Blaža nisem več slišal, naslednji dan so ga premestili v drugo sobo in drugo nadstropje, niti ga nisem videl, čeprav opazujem vse pripornike na sprehajalnem dvorišču. Zagotovo je dobil odpravo pripora, kar je zanj tudi najboljše.

N. Viktor, ZPKZ Dob

REZERVAT: DNEVNIK OBSOJENCA 0-118/2015

Ta dnevnik je resnična zgodba življenja v ZPKZ Ljubljana, Povšetova ul. 5. Pisati sem ga začel 26. 4. 2015. Naj vam ga bo v veselje brati in naj vam nekaj da, kaj koristnega. Glede na to, da se najde v njem tudi kaj nepojasnjene, čudnega, nedorečenega, naj vas ne bo sram. Vprašajte. Moj elektronski naslov vam je vedno na razpolago: taubi66@gmail.com.

Sobota, 25. 7.

Ni težek rezervat, težki so tisti, ki živijo v rezervatu, in še težji tisti, ki tu delajo. Tako je to. Sicer pa je minila dokaj mirna in malo manj vroča sobota. Mislim, da sem potočil dve-tri kapljice švica manj kot prejšnje dni. Pa vseeno, zdaj se je zunaj tako lepo uscalo in Bog tako močno prdi, da se počutim prav zadeto. Kako malo je potrebno za človeško srečo. Včasih se sprašujem, zakaj

nisem obupal in kakšen je namen mojega bivanja tu. Je smisel v razvrednotenju samega sebe? Ob pritiskih, ki se vrstijo kot rafali mitraljeza, bi to bilo možno. A zakaj? To prekleto vprašanje me ubija. Zaradi posranega ukradenega sendviča? Zaradi mojega pankoidnega obnašanja? Zaradi zakonov? Kakšnih zakonov? Je v tej posrani demokraciji manj osebnih svoboščin, kot jih je bilo v »komunizmu«? Blodnja.

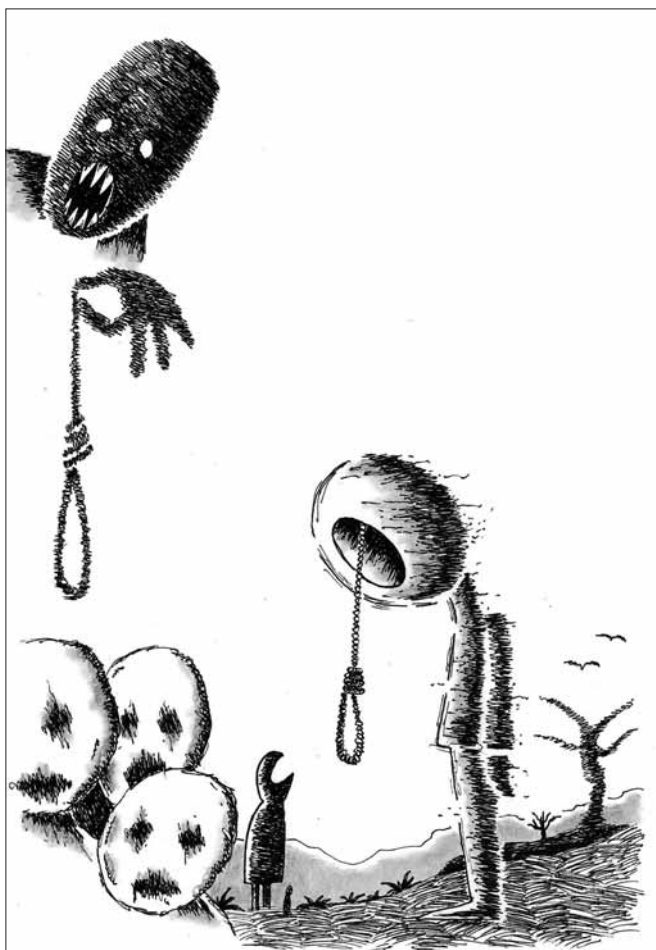
Napisal sem, da je minila ena mirna sobota. Pravi mir bi bil sicer doma, ko bi lepo ležal in gledal televizijo. Pogovarjal bi se s sostanovalci in imel bi mir. Tega pa tu ni! Vedno nekdo opleta okoli tebe in ti ne pusti prepotrebne miru. Rad bi bil sam! Pustite me na miru! Ne le za sekundo ali minuto. Spizdite iz mojega življenja. Stran od mene. Ne znese mi več ...

Taubi, ZPKZ Povšetova

OTROK STARŠEV NARKOMANOV – NAJSTNICA

Ahh. Stara sem 12 let. V šoli sem navkljub vsemu še vedno odlična. Obiskujem 6. razred osemletke v Slavonskem Brodu na Hrvaškem. Že dve leti obiskujem isto šolo. Lepo je imeti prijatelje. Še malo pa grem v 7. razred. Prvič sem, glede na situacijo, srečna, saj naj bi ostali v istem mestu. Nato se je moj svet podrl. Odhajamo. Spet. Mačko bomo pustili pri nekom. Spet. Odhajamo v kamp, ker nimamo kam. Otrok bi bil vesel morja, a jaz nisem, ker to niso počitnice. Tu ne bomo izvajali le tatvin. Čutim to. »Delo«, iskanje fleta in šole. Počasi razumem, da to ni normalno. V bistvu sem to že prej razumela, a sem se čustveno od tega oddaljila. Zdaj se ne morem več. Tudi zato, ker po osemurni poti ne gremo spat v hotel, temveč spimo v avtu (Renault 5). Strah me je. Starša spita kot povožena, tako se tudi počutita. Ko prispemo v Poreč, se sprostim po tednu dni. Nato sledi šok, odhajam k botri Š, z vlakom na Ptuj. Mama bo šla z mano do Ljubljane. Takrat se je v meni vse začelo lomiti – kot led, ki začne pokati, so se začele pojavljati čustvene razpoke, ki jih poprej nisem izkusila.

Ker vlak za Ptuj odhaja šele naslednji dan, sem primorana spati na klopici. No, ona spi. Jaz jokam in se počutim še bolj osamljeno kot kadar koli. Ta spomin je še danes, po 18 letih, tako živ, da me kar zmrazi. Mama me posede na vlak. Pred odhodom javi botri, da prihajam. Ni bila za, a ker sem bila že na poti, ni imela veliko izbire. Mama joka. Jaz ne, svoje sem prejkala ponoči. Sprejeta sem v hotel, katerega lastnica je botra, tam tudi živi s sinom, leto mlajšim od mene. Privadila sem se precej hitro, težko pa mi je bilo s pravili, celo posledice za njihovo neupoštevanje sem doživela. Prvič. Bilo je sicer nekaj nesoglasij, a sem naposled tam končala zadnja dva razreda osemletke. Prvo leto je bilo mučno, brez frendov, drugo leto je bilo okej. Integrirala sem se v družbo, a ne najboljšo. Plin, trava, kraje, alkohol. Botra je izvedela le za alkohol, ker so me zatožili na recepciji. V glavnem, preživela sem. Nato sta prišla starša. Najprej sta hotela, da gremo v Ljubljano. »Ne grem,« se derem. Okej. Potem se preselimo v Juršince, da končam vsaj OŠ, a se že zavedam, da prihaja dan odhoda. Prvega fanta, Blaža, imam pri 14, on jih šteje 18. Po končani OŠ sem se vpisala na SŠ v Mariboru. Večinoma živim sama, onadva sta v Ljubljani. Prideta 1–2-krat tedensko (ali vsaj mama). Pri 14 je fajn biti sam doma. Ni tako kot pri petih letih, ko sem se bala. Uživam. Med vikendi živim pri fantu in njegovih, čez teden sem v dijaškem domu. Ocene imam sicer dobre, v dijaškem pa ne teče vse gladko. Kršim pravila. Vse slabe stvari in občutki sekajo iz mene. Polna sem jeze in sovraštva do staršev, krivim ju za vse, a vzgojni tega ne vedo in me imajo za delinkventko. Najbolj krivim mamo. Zato veliko pijem in se zabavam, da pozabim. Prvi letnik nekako izdelam. Drugega pa ... Od septembra do novembra sem bila morda petkrat pri pouku, vržejo me iz dijaškega doma, vpišem se v drugega, kjer pa sploh ne spim. Išče me policija. Jaz pa pri 16 živim pri nekih študentih in kadim travo. Vsak teden jo dobim zastonj od maminega novega fanta. Rezultat je izpis iz šole in odhod v Ljubljano. Iztrgana iz okolja na vrhuncu adolescence in uporništvu. Tokrat se sploh nisem trudila ali želela spoznati novih ljudi. Postala sem depresivna. Nisem hotela v šolo. Cele dneve sem bila v sobi, kadila travo in poslušala glasbo. Zelo malo sem jedla, pod tuš sem šla 1–2-krat tedensko. Fotr je v zaporu, mama s tem novim tipom, kasneje možem, jaz sama. Res mi je bilo hudo. Še danes pri 30 letih se bojim, da bi bilo spet tako hudo. Uničena sem bila. »Sama si kriva, kaj pa nisi hotela v šolo.« V meni pa vse kriči in joka: »Ne, vi ste krivi, uničili ste me v startu.« Nobene

Janne Karlsson

možnosti nisem imela. Danes ju sicer ne krivim več ali pa sem določene stvari za svoje dobro odpustila.

V glavnem, bilo je težko, celo tepla sem se z mamo. Zabavo sem našla v »šaniiranju« (kraja po trgovinah, oblačil, obutve ipd.). Tokrat ne kot otrok, ki ga držijo za roke, ampak sama. Oče me je dobro naučil družinskega posla, veliko novih in lepih stvari sem si nabrala. Mami sem dala polovico, kar je prodala za drogo, jaz pa sem porabila denar zase. Bilo pa mi je dolgčas med čakanjem v avtu, ko je mama skočila do dilerjev – samo za minuto, ki je trajala eno uro. Tako sem se odločila, da ne bom več čakala. Morala me je vzeti s sabo. Tako sem spoznala D. Igrala sem se s psom, ki je čez tri leta postal moj, medtem ko so se oni zadevali, nekateri so me požirali z očmi zaradi mojega privlačnega videza. Nekajkrat sva celo prespali tam. In to ne v sosednji sobi, temveč z dilerjem v spalnici. V detajle ne bom šla, ni pa šlo za seks. En dan mi je zmanjkalo trave. Mama je bila skregana s svojim, zato je nisem dobila. Psihično sem bila odvisna od nje, saj me je pomirjala, brez nje so me grabili panični napadi, histerija in še in še.

Tako je, v upanju, da me pomiri, mami narisala lajno kokaina. Ni pomislila, da bo 17-letni upornici, polni duševnih brazgotin, kokain všeč. In res mi je bil. Tako sem zdaj kradla za obe. Mama je jemala še hors, ki ga jaz takrat nisem. Koka, vutra in glasba so postale moj lajf. Toliko tega je še za povedati, morda napišem še en del. Zapisano pa je bil začetek moje odvisnosti, začetek konca, ki se še ni končal.

Sabina, ZPKZ Ig

SREČANJE Z NESMRTNIKOM IN AJDOVSKO DEKLICO*

Pozdravljeni, jaz sem Vednica! Povedala vam bom svojo zgodbo. Gori v naših gorah je nekoč okamnela Ajdovska deklica.

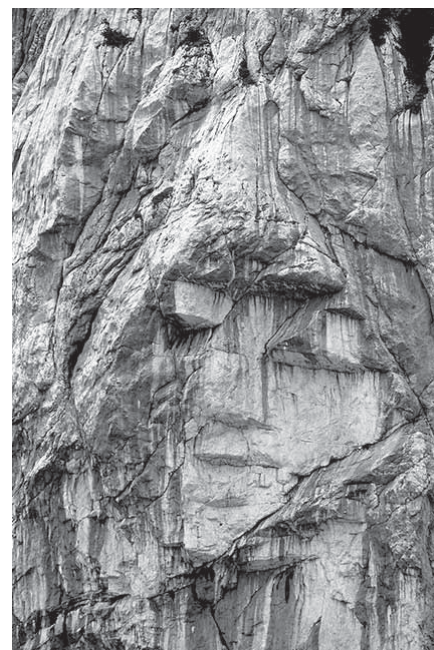
Takrat sem jo šla pogledat. Videti je bila zanimivo. Še bolj vznemirljivo je bilo, ko sem zaslišala korake ... Niso bili človeški! Skrila sem se in prišel je Večnoživ. Za njim je skakljal majhen kozliček. Nenadoma se je Ajdovska deklica premaknila. Oživila je! Začela se je pogovarjati z Zlatoskalnikom. Zaskrbljeno ga je vprašala: »Ali ti je kdo sledil?« Rogozlatec ji je odgovoril:

»Ne, zagotovo ne.« Nato sta se začela pogovarjati o Mehanozverniku. Čudovodnikov mladič pa je vohljaj naokoli. Našel me je ... Zlatorastec in Ajdovska deklica sta me opazila. »Nekdo se skriva za okrepčilnikom!« je zaklical Nesmrtnik. Nato sem stopila izza grma in se predstavila. Rogozlatec je bil presenečen, ker je mislil, da gre za

kakšnega mehanozavra. Zabičal je, naj nikomur ne povem, da sem ju videla. Obljubila sem, da bom tiho. Z njima sem se pogovarjala in povedala sta mi, zakaj se sestajata. Večnoživ vsak dan opazuje mislečnike, mehanozavre in mehanozvernike, pa tudi delodele, da ne bi uničili življenja v naravi. Vsak teden obišče Ajdovsko deklico. Pove ji, kaj in koga mora opazovati. Tudi mene sta prosila za pomoč.

Katarina Richter

** Zgodba o Ajdovski deklici je ljudska legenda, pripoved, ki delno opisuje tudi zgodovino našega naroda. Ajdovska deklica ima vlogo pozitivne osebe, saj ljudem pomaga, je dobrega srca. Ni veliko zapisov te legende. Eden od zapisov je v knjigi Babica pripoveduje, ki jo je napisala Dušica Kunaver.*

Vir: Wikipedia

Ajdovska deklica v severni steni Prisanka.

ROGOZLATEC ME UČI RAZMIŠLJATI

Ah, v Jezersko dolino se ne da priti z avtom. Helikopterja nimam, zato sem se morala odpraviti kar peš. Šla sem na obisk k Rogozlatcu. »Živjo!« sem ga veselo pozdravila kar na poti. Vedel je, da pridem, a je malo zamudil. »Te lahko povabim na hamburger v McDonald's?« sem rekla brez pameti. »Ne!« je odločno zavrnil povabilo. Po krajšem premisleku sem se spomnila, da Rogozlatec ne mara modernih stvari. Bil je strašno jezen, ko je izvedel

za McDonald's v svoji dolini. »Veš,« mi je rekel čez čas, »vsi ti McDonald'si pa formule, tovarne in trgovske hiše z ljudmi vred bodo pogubili svet, nič drugega ne bo ostalo od družbenih bitij kot prah!« Zresnila sem se in začela razmišljati. Od tedaj naprej ne podpiram več nevarnih, uničujočih novosti. Ampak McDonald's ...

Urška Hrovat

SONČEV JUNAK

Visoko v planini je Sonce poklicalo pastirja Kekca k sebi. Po zlatih stopnicah, skozi bele oblake – daleč v nebo – se je korajžno vzpenjal k njemu ...

Na velikem balkonu svetov, kjer se srečujejo sli planetov, mu je Sonce reklo: »Dragi Kekec, od danes naprej boš vedel, da si sin Sončnega kralja in eden od mojih petih junakov. Razkrilo ti bom skrivnost, za katero so v tvoji dolini vedeli le Zlatorog in bele žene. Molčali so, ker smo jim povedali, da bo prišel čas, ko bo na svetu hujše od časov, v katerih so kaznovali pohlepne ljudi: z odhodom in okamnelo pokrajino. Zdaj je tu, ta čas, Kekec! Človek je izrabil moje varovane moči: in se zastrupil. Sam veš, ovčke ti poginejo, ko jih napojiš v reki, orli so obležali v skalah, ptic ne prikličesh več, ko se vračaš s planine, okostja srn, jelenov in gamsov te kar naprej

spominjajo na smrt ... Ne bom več naštevalo, Kekec! Videlo sem, kako si jokalo, ko so vam zadnjič odpeljali najlepšo zblodelo kravico iz hleva. Samo kače med ožarjenimi skalami v tej dolini še silno živijo ... (In tega ne pozabi, Kekec!). Odslej te bo v hudih urah obiskoval oče ...«

Kekec ga je gledal in gledal ... Ni mogel verjeti svojim očem. Tako hitro in tiho je bledelo in se oddaljevalo. Vanj pa so stopile njegove neskončne moči. Ko se je obrnil, je za njim žarela zlata lestev iz oranžnih žarkov spletena. Po njej se je spustil na Zemljo tako močan, da so tla pod njim hrstela kot skorja na svežem kruhu. Do zadnjih senc mu je mahal v slovo ...

Urška Hrovat

IN MEMORIAM: MOJCA RUDMAN

Vedno ko ponujam časopis KU, mislim nate in te pogrešam. Pogrešam tvojo ljubezen in toplino. Najbolj od vsega pa pogrešam najine sobotne izlete na Koseški bajer, kjer sva skupaj opazovala labode in druge ptiče. V sedaj praznem stanovanju pogrešam tudi

zvoke tvojega prelepega petja. Prav tako mi manjkajo najini izleti na Rudnik, kamor sva hodila na šejke in se pogovarjala.

Matija H.

Foto: Dejan Javoršek

MENT 2023, 29.-31. 3.

Tudi letošnji Ment ni razočaral, čeprav je glede na promocijsko predstavitev nastopajočih na YouTubeu sprva v meni zasejal močan dvom o smislu, letos je pa en sam dolgčas. A sem bil po napornih in vznemirljivih treh dneh koncertov zelo pozitivno presenečen. Nastopilo je 76 nastopajočih iz 20 držav, njihovih koncertov pa se je udeležilo več kot 6000 obiskovalcev od blizu in daleč, in prav vsi so bili razprodani. Koncertna prizorišča (Kino Šiška, Zorica, K4, Cukrarna, Dvorana Tabor, SME, Gromka in drugi klubi na Metelkovi) so bila kljub razpršenosti polna, ponekod je pokalo tudi po šivih. Dobrega vzdušja ni pokvarilo niti petkovo deževno vreme, prej utrujenost. Ampak pozitivna in prijetna utrujenost. Jasno je, da si je nemogoče ogledati vse koncerte, zato na tem mestu najbrž nima smisla naštevati, kaj vse nam je uspelo videti in slišati v treh fantastičnih dneh Praznika glasbenih odkritij, kot je festival poimenoval organizator. In res drži, slišali smo veliko novega in obetajočega, nekaj, kar bi si želeli slišati še vsaj enkrat, kot npr. Puuluup, Planeta Polar, ###, Klotljudi, proto tip, O., Zahir, The Psychotic Monks ali pa celo moderne klasike Floex Ensemble. Smo v pričakovanju Menta 2024!

Jože Balas, Foto Note

ELIZABETE BALČUS

Foto: Jože Balas, Foto Note

UCHE YARA

Foto: Jože Balas, Foto Note

GLOBAL CHARMING

Foto: Jože Balas, Foto Note

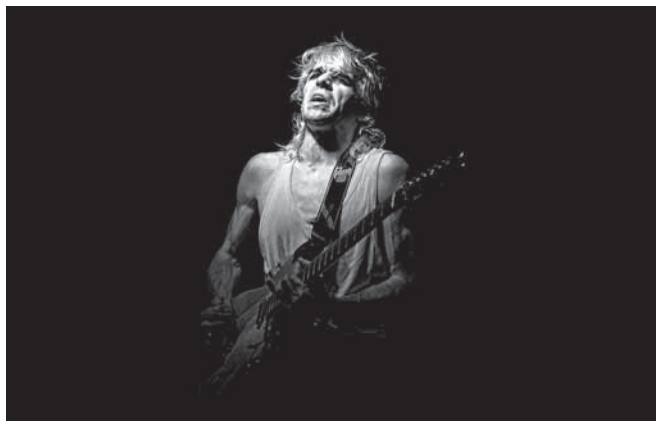
PUULUUP

Foto: Jože Balas, Foto Note

SVOJAT

Foto: Jože Balas, Foto Note

THE PSYCHOTIC MONKS

Foto: Jože Balas, Foto Note

KRAVŽLJANJE MOŽGANOV

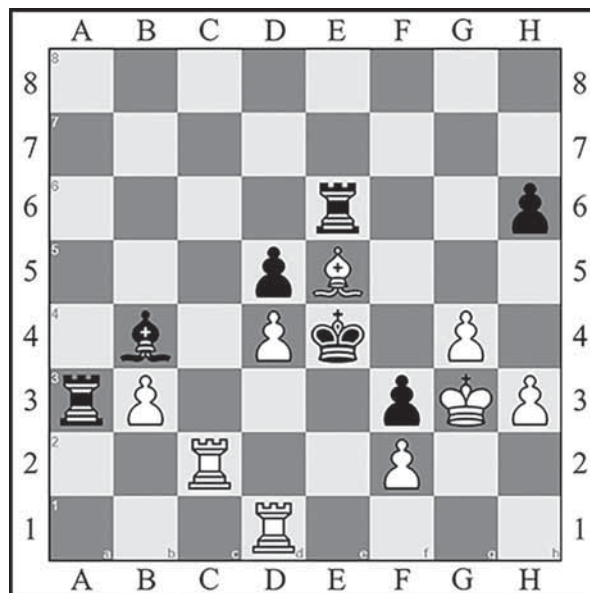
A. Kostiukov (2271) – Joa Max Bornholdt (2297), chess.com
INT, 31. 1. 2023

Na vrsti je beli. Črnega matira v tretji potezi.

Jean Nikolič

Standardni algebrski šahovski zapis:

pijon/kmet – brez oznake, S – skakač, L – lovec, T – trdnjava,
D – dama, K – kralj, x – jemanje figure, + – šah, ++ – mat,
O-O – mala rokada, O-O-O – velika rokada, = – remi/
ponudba remija, e. p. – en passant (kmetovo jemanje
mimogrede).

REŠITEV JE OBJAVLJENA NA STRANI 34.

032
KRALJI
ULICE

KOMENTARNICA: 030 323 128

DRAGE BRALKE IN BRALCI, KER VEMO, DA VČASIH KAKŠNO MNENJE ZBEŽI Z OBZORJA, ŠE PREDEN PRIDEMO DO SVINČNIKA IN PAPIRJA OZIROMA STOLA PRED EKRANOM V VIRTUALNI SVET, IN KER JE MOBILNI TELEFON VEČINOMA NAŠ TESNEJŠI SODELAVEC, SMO ODPRLI KOMENTARNICO. V NJEJ OBJAVLJAMO VAŠE POHVALE, PRIPOMBE, PREDLOGE IN VTISE. OB VSAKRŠNI URI JIH LAHKO POŠLJETE NA TELEFONSKO ŠTEVILKO 030 323 128, NA UREDNIŠTVO@KRALJIULICE.ORG ALI NA NAŠ FACEBOOK PROFIL. VABLJENI H KOMENTIRANJU!

SMS, 4. 4. << Dobro jutro! Že kar nekaj časa imam namen tole napisati, zdaj pa je napočil pravi čas. Najlepša hvala za najboljšo orožje, s katerim nas oborožujete – »pravo« orožje tako ali tako ne prinese nič dobrega. Nekaj knjig, ki ste jih pustili na avtobusni postaji Ajdovščina (akcija Podari knjigo), sem vzela in osrečile so mene in mojo hčer. Srečno in vse dobro vam želim! Klavdija

E-sporočilo, 8. 4. >> Spoštovani, najprej naj pohvalim vaš trud in vaše delo. Že vrsto let kupujem časopis. V Ljubljani sem redko, ampak kadar sem in vidim prodajalca, z veseljem vzamem časopis in stisnem kakšen evro poleg. Vedno so bili vsi spoštljivi, prijazni in nevsiljivi. Zelo sem bila vesela, ko se je končno našel prodajalec tudi pri nas v Celju. Vsak mesec sem kupila časopis od njega, ampak potem mi je počasi postal sumljiv. Enkrat je imel samo izvod od prejšnjega meseca, naslednji mesec sem dobila zmečkan in poslinjen izvod (prodajalec ima psa in videti je bilo, kot da je pač pes malo poslinil časopis), poleg tega je bila križanka že delno rešena. Naslednjič sem dobila časopis brez štampljke. In ker

seveda vedno preberem vse od prve do zadnje strani, sem tudi prebrala, da naj morebitne kršitve prijavimo. Priznam, da sem malo oklevala s tem, ker vseeno nisem ravno »špeckahla«. Večkrat sem ga opazovala in sem videla, da nima članske izkaznice, pa tudi zdaj ima vedno samo en časopis. Ta leži na potovalki poleg njega. Izrecno časopisa zdaj ne ponuja, niti ga nima v roki, ampak zagotovo pošilja napačno sporočilo, da je eden izmed vaših članov. Meni ga je pred približno dvema tednoma še ponudil, drugim pa včeraj ne – sem ga nekaj časa opazovala, kako dela, ko sem čakala, da pride hči iz trgovine. Vem, da v časopis vložite veliko truda in morajo prodajalci ustrezati določenim standardom, se »dokazati«, da lahko ponujajo časopis. Zato se mi ne zdi prav, da nekdo izkorišča vaš trud in ustvarja sliko, kot da je vaš član. Prav je, da veste, kaj in kako. Če boste ukrepali, pa prepuščam vam. Gospoda najdete v Celju pred Lidlom na Novem trgu. Želim vam lepe praznike in še naprej dobro ustvarjanje vsebin. Če imate kakšen namig, kje v Celju bi lahko kupila časopis, se pa priporočam. Lep pozdrav S.

SMS, 11. 4. >> Spoštovani, dolga leta redno kupujem Kralje v Mariboru, a zadnjih par let pri Človeku z veliko začetnico – Gorazdu Šroku »Gogiju«. Eden in edini. LP Stojan

NEVID(e)NA LUBLANA

Vodniki in vodnice z brezdomno izkušnjo vam preko pripovedovanja zgodb predstavimo večplastnost brezdomstva in svoje izkušnje z ulice. Govorimo zgodbo o mestu, o sebi in o brezdomstvu.

Pohod poteka v manjših skupinah 3-10 oseb, kar udeležencem omogoča varen prostor, kje lahko vprašajo tisto, kar jih že dolgo zanima, a si do sedaj niso upali. Traja 1,5-2 uri. Prispevek za turo po osebi znaša 8 evrov za dijake, študente, upokojece in nezaposlene ter 10 evrov za zaposlene. Možne so tudi individualne ture za katere prispevek znaša 15 evrov.

Za prijavo nam pišite na: tura@kraljiulice.org ali na Facebook Nevidna Ljubljana

Pridružite se nam pri odkrivanju drugačne Ljubljane!

OGLASNA DESKA

Izšel je drugi slovenski prevod knjige Willa Halla z naslovom Vodnik za opuščanje uporabe psihiatričnih zdravil v skladu z načeli zmanjševanje škode. Zanimirani jo lahko kupite po ceni 3 € na sedežu društva Pražakova 6 v Ljubljani, ali jo naročite po ceni 5 € po pošti.

V društvu Kralji ulice sprejemamo hrano za naše brezdomne pse. Bo zelo dobrodošla! Hvala!

Podari knjigo in jo prinesi na Kralje. Pražakova 6, 1000 Ljubljana.
Pon.–pet. 8.00–15.00.
Tel.: 059 022 503

Če želite objaviti svojo življenjsko zgodbo, nam jo lahko pošljete na urednistvo@kraljiulice.org ali nas pokličete na 030 323 128.

Društvo Kralji ulice se v mesecu aprilu zahvaljuje:

- pekarni OSEM za pekovske izdelke,
 - slaščičarni ZVEŽDA za slaščice,
 - fotostudiu FOTO GRAD za pet kupončkov za fotografiranje,
 - fotostudiu FOTO TIVOLI za pet kupončkov za fotografiranje,
 - muslimanski skupnosti AHMADIJA za tople obroke,
 - NK OLIMPIJA za vstopnice,
 - KK CEDEVITA OLIMPIJA za vstopnice,
 - NZS Slovenija za vstopnice,
 - KINODVOR za vstopnice,
 - ANIMAL ANGELS za kritje stroškov veterinarskih storitev in
 - vsem dobrim ljudem za oblačila, obutev, hrano in božična darila.
- Se priporočamo za naprej.

Športna sekcija Kralji ulice vas vabi vsak torek 15.30–16.30 v Športni center Triglav za Bežigradom (balon) na nogometno urico. Vsi dobrodošli!

NAGRADNA KRIŽANKA

Iskrene čestitke nagrajencu in nagrajenkam pravilno rešene marčevske nagradne križanke. Štiri knjige Samota orgazmov pozabljenih smrti avtorja Franja Frančiča prejmejo: Ana Balant z Iga, Olga Hogler iz Postojne, Marjeta Dolenc z Jesenic in Marko Skubic iz Ljubljane.

033
KRALJI
ULICE

Delovanje našega društva lahko podprete tudi tako, da nam namenite 1 odstotek dohodnine, ki vam jo država odmeri za preteklo leto. To storite s spodnjim obrazcem, ki ga izpolnite in

pošljete na pristojni urad FURS (v Ljubljani je naslov: Davčna ulica 1, 1000 Ljubljana). Hvala!

PODATKI O DAVČNEM ZAVEZANCU:

(ime in priimek davčnega zavezanca)

(podatki o bivališču: naselje, ulica, hišna številka)

(poštna številka, ime pošte)

Davčna številka

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

(pristojni finančni urad)

TAKO MALO SMO TU, DA BI MORALI NEKJE ŠE BITI.

BENJAMIN GRACER

ZAHTEVA za namenitev dela dohodnine za donacije

Ime oziroma naziv upravičenca	Davčna številka upravičenca								Odstotek (%)
Društvo za pomoč in samopomoč brezdomcev Kralji ulice	2	3	9	5	6	0	4	6	1%

V/Na _____, dne _____

podpis zavezanca/ke

NAGRAJENCI_KE SO OBJAVLJENI NA STRANI 33

Pravilno izpolnjeno križanko pošljite do konca tekočega meseca na urednistvo@kraljiulice.org ali na naslov Društvo Kralji ulice, Pražakova 6, 1000 Ljubljana. Trem izžrebanim bomo podelili knjigo Stop igra avtorja Jake Tomca.

BY MILOŠ

